

STATISTIČKA ANALIZA FINANCIJSKE USPJEŠNOSTI JADRANSKOG OSIGURANJA d.d. I USPOREDBA S ODABRANIM KONKURENTIMA

Alagić, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:553943>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**STATISTIČKA ANALIZA FINANCIJSKE
USPJEŠNOSTI JADRANSKOG OSIGURANJA
d.d. I USPOREDBA S ODABRANIM
KONKURENTIMA**

Mentor:

Prof. dr. sc. Snježana Pivac

Student:

Josipa Alagić

Matični broj: 2141620

Split, kolovoz 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Predmet istraživanja	3
1.3. Istraživačke hipoteze	4
1.4. Ciljevi istraživanja.....	5
1.5. Metode istraživanja	5
1.6. Doprinos istraživanja	7
1.7. Struktura diplomskog rada	7
2. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI POSLOVANJA	9
2.1. Vrste, sadržaj i struktura finacijskih izvještaja	9
2.1.1. Bilanca.....	9
2.1.2. Račun dobiti i gubitka	10
2.1.3. Izvještaj o novčanom toku.....	11
2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	12
2.1.5. Bilješke uz finacijske izvještaje	12
2.2. Metode analize finacijskih izvještaja	13
2.3. Osnovni pokazatelji poslovanja.....	14
2.3.1. Pokazatelji likvidnosti	15
2.3.2. Pokazatelji menadžmenta imovine	16
2.3.3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti).....	17
2.3.4. Pokazatelji profitabilnosti	18
2.3.5. Pokazatelji finacijskih tržišta	19
2.3.6. Kombinirani pokazatelji osiguranja	20
3. POSLOVANJE PODUZEĆA JADRANSKO OSIGURANJE d.d.	21
3.1. Poduzeće Jadransko osiguranje d.d.....	21
3.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance u razdoblju 2010.-2014.g.	22
3.2.1. Horizontalna analiza bilance Jadranskog osiguranja d.d.....	22
3.2.2. Vertikalna analiza bilance Jadranskog osiguranja d.d.	27
3.3. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka u razdoblju 2010.-2014. g.	30
3.4. Analiza putem finacijskih pokazatelja u razdoblju 2010.-2014.g.	43
3.4.1. Pokazatelji likvidnosti	43

3.4.2.	Pokazatelji zaduženosti	44
3.4.3.	Pokazatelji profitabilnosti	46
4.	USPOREDBA JADRANSKOG OSIGURANJA d.d. S ODABRANIM KONKURENTIMA.....	49
4.1.	Odabrani konkurenti	49
4.1.1.	Euroherc osiguranje.....	49
4.1.2.	Sunce osiguranje d.d.	50
4.1.3.	Hok-osiguranje d.d.	52
4.1.4.	Velebit osiguranje d.d.	54
4.2.	Komparativna analiza poslovanja odabranih poduzeća.....	55
4.2.1.	Klasifikacija odabranih osiguravajućih društava pomoću multivariantne Cluster analize....	55
4.2.2.	Rangiranje odabranih osiguravajućih društava pomoću višekriterijske PROMETHEE metode	61
5.	ZAKLJUČAK.....	65
	SAŽETAK.....	67
	LITERATURA	68
	POPIS TABLICA.....	70
	POPIS GRAFIKONA	71
	POPIS SLIKA.....	72

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Cilj svakog poduzeća jest maksimiziranje profita uz usklađenost s interesima društva u kojem djeluje. Kako bi moglo ostvariti svoje ciljeve, poduzeće treba imati odgovarajuću informacijsku podlogu. Informacije koju su mu potrebne, poduzeće iščitava iz raznih izvora i na temelju njih donosi odluke, stoga je bitno da informacije koje prikupi budu realne, objektivne i pouzdane. Kao izvore informacija mogu se koristiti financijska izvješća, interna izvješća, tržišni podaci kao i publikacije analitičara i izvješća brokerskih kuća. Ipak, najbitniji izvor informacija su financijska izvješća koje društvo analizira te tako dolazi do bitnih spoznaja. Temeljni financijski izvještaji prema točki 10., MSFI-ja 1 su:¹

- izvještaj o financijskom položaju na kraju razdoblja – bilanca;
- izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti razdoblja - račun dobiti i gubitka;
- izvještaj o promjenama kapitala tijekom razdoblja;
- izvještaj o novčanim tokovima tijekom razdoblja;
- bilješke.

„Analiza financijskih izvještaja (engl. analysis of financial statements) dio je poslovne analize, a provodi se sa svrhom upoznavanja ekonomske i financijske snage te mogućih perspektiva u položaju poduzeća.“² Jedan od načina analize financijskih izvješća je primjena statističkih metoda i tehnika koje pomažu u procesu donošenja odluka, ali i za praćenje rezultata same tvrtke. „Predmet statističke analize su različita kvalitativna i kvantitativna obilježja promatranih pojava ili procesa obuhvaćenih statističkim skupom.“³ Kako bi ostvarilo svoje ciljeve, uz analizu financijskih izvještaja, poduzeće provodi i analizu financijskih pokazatelja. Vlasnici poduzeća (dioničari), zainteresirani su za dugoročnu profitabilnost i sigurnost, dok je menadžment poduzeća zainteresiran za sve aspekte financijske analize jer se mora osigurati i kratkoročna i dugoročna financijska stabilnost poduzeća. Kako bi poduzeće moglo podmiriti sve svoje kratkoročne i dugoročne obveze, potrebno je osigurati profitabilnost poduzeća. Za razvoj poduzeća potrebno je osigurati odgovarajući iznos zadržane dobiti.⁴ U

¹Pervan, I. (2015.): „Računovodstveni standardi“, materijali s predavanja, Ekonomski fakultet Split, Split

² Poslovni portal: „Limun“, <http://limun.hr/main.aspx?id=10341>; [pristupljeno 10.05.2016.]

³ Portal za nastavnike: „Lumens“, <http://lumens.fthm.hr/edata/2011/ef6fc385-9c38-4913-a712-ea6534ad2445.pdf>; [pristupljeno 10.05.2016.]

⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.): „Analiza financijskih izvještaja“, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 243-244

skladu s tim zahtjevima razlikuje se nekoliko skupina pokazatelja, a jedna od čestih klasifikacija financijskih pokazatelja u skupine je sljedeća klasifikacija:⁵

- *pokazatelji likvidnosti* koji procjenjuju sposobnost tvrtke da udovolji kratkoročnim obvezama kratkotrajnom imovinom;
- *pokazatelji menadžmenta imovine (efikasnosti, aktivnosti)* koji se koriste za ocjenu poslovne efikasnosti;
- *pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)* koji se koriste za procjenu financijskog rizika tvrtke;
- *pokazatelji profitabilnosti* koji izražavaju snagu zarrade tvrtke, odnosno pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita;
- *pokazatelji financijskih tržišta (tržišne vrijednosti)* odraz su stavova investitora o perspektivi tvrtke.

Tržište osiguranja se definira kao mjesto gdje se susreću ponuda i potražnja za osiguranjem. Potreba za osiguranjem se javlja u dalekoj prošlosti i usko je povezana sa razvojem trgovine i prijevozom robe. Poznato je da su prve ugovore o osiguranju života zaključivali pomorci kako bi se za njih mogla isplatiti otkupnina u slučaju zarobljavanja. Premija za takvu vrstu osiguranja računala se na temelju putovanja na koje su pomorci odlazili i u obzir nije uzimana pristupna dob osiguranika.⁶ Od tada, pa sve do danas, potreba za osiguranjem je postajala sve veća, što je rezultiralo razvojem osiguranja. Danas je velik broj poduzeća čija je primarna djelatnost osiguranje, stoga poduzeće da bi opstalo u uvjetima kompleksnog okruženja treba upravljati poslovanjem i razvojem, gdje se analiza poslovanja smatra proizvođačem informacija potrebnih za upravljanje. Analiza financijskih izvještaja teži ka pogledu u budućnost i naglašavanju onih aspekata poslovanja koji su kritični za preživljavanje na tržištu gdje postoji velik broj osiguravajućih društava. Osim što imaju za cilj zauzeti što bolji položaj na tržištu, osiguravajuća društva koja imaju bolje financijske rezultate će zasigurno i pružiti bolju ponudu klijentima, što opet donosi korist poduzeću. Sve navedeno ukazuje na važnost analize financijskih izvještaja svakog, pa tako i osiguravajućeg društva.

⁵ Vidučić, L.J. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 441-454

⁶ Fortius d.o.o.: <http://www.fortius.hr/vise-o-osiguranju/osnovni-podaci-o-osiguranju/povijesni-razvoj-osiguranja>; [pristupljeno 12.04.2016.]

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada je statistička analiza financijske uspješnosti Jadranskog osiguranja d.d. i usporedba s odabranim konkurentima. Koristit će se vertikalna i horizontalna analiza bilance te računa dobiti i gubitka, a provest će se i statistička analiza kretanja odabranih pokazatelja poslovanja, sve za razdoblje od 2010. do 2014.g.

Rezultati tvrtke će se komparirati s konkurentima u 2012. i 2014.g. Jadransko osiguranje d.d. je hrvatska osiguravajuća kuća koja u ponudi ima zastupljene sve proizvode neživotnih osiguranja: vozila, imovina, putno, odgovornost, nezgoda, plovila i letjelice, transport, itd.⁷ U svom godišnjem izvješću za 2014.g., Jadransko osiguranje d.d. navodi da u spomenutoj godini zauzima šesto mjesto na rang ljestvici društava za osiguranje u RH od njih ukupno 25. Među društvima koji u svojoj ponudi imaju samo neživotno osiguranje, Jadransko osiguranje d.d. zauzima drugu poziciju. Zbog relevantnijih zaključaka istraživanja, među konkurentima koji se bave neživotnim osiguranjem, metodom slučajnog izbora odabrana su 4 konkurenta. Svakom poduzeću dodijeljen je redni broj te je proveden izbor koristeći MS Excel generator slučajnih brojeva. Skupinu odabranih konkurenata čine Euroherc osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d., Hok-osiguranje d.d. i Velebit osiguranje d.d. Usporedba s konkurentima će se izvršiti prema nekoliko odabranih financijskih pokazatelja. Shodno tome će se poduzeća rangirati te zaključiti u kakvoj se tržišnoj poziciji, u odnosu na odabrane konkurente, Jadransko osiguranje d.d. nalazi. Promatrana poduzeća će se komparirati prema relevantnim pokazateljima.

Analizu putem pokazatelja moguće je vršiti preko niza pokazatelja koji se svrstaju u skupine ovisno o tome koji se segment poslovanja analizira. Zbog mogućnosti preklapanja informacija koja nam pružaju pokazatelji, a i zbog dostupnosti podataka, potrebno je biti selektivan u njihovoj primjeni i odabrati pokazatelje koji imaju najveći potencijal objašnjenja.⁸ Shodno tome, odabrani su pokazatelji koji će se koristiti u radu:

❖ pokazatelji likvidnosti⁹

⁷ Jadransko osiguranje d.d.: <http://www.jadransko.hr/>; [pristupljeno 25.05.2016.]

⁸ Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 441

⁹ odabrani financijski pokazatelji su na temelju: Vidučić, Lj. (2015.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 442; obzirom na dostupnost podataka za izračun i prirodu djelatnosti kojom se promatrano poduzeće bavi, pokazatelj tekuće likvidnosti je najprikladniji pojedinačni indikator likvidnosti

- pokazatelj tekuće likvidnosti
- ❖ pokazatelji menadžmenta duga¹⁰
 - pokazatelj zaduženosti
 - pokazatelj pokrića kamata
- ❖ pokazatelji profitabilnosti¹¹
 - bruto profitna marža
 - temeljna snaga tvrtke
 - povrat na vlastiti kapital (ROE)
- ❖ kombinirani pokazatelji osiguranja¹²
 - razmjer šteta
 - razmjer troškova
 - kombinirani razmjer.

1.3. Istraživačke hipoteze

Hipoteza je specifična tvrdnja u obliku predviđanja, koja najčešće dovodi u odnos dvije varijable, a uvijek proizlazi iz istraživačkog pitanja. Hipoteza zapravo predstavlja privremeni odgovor na pitanje, koji istraživanjem treba odbaciti ili potvrditi.¹³ Temeljem definiranih problema i predmeta istraživanja, definirane su sljedeće hipoteze:

H1 – Neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. ima kontinuirani porast u promatranom razdoblju

H2 – Povećanje bruto premija osiguranja utječe na povećanje neto dobiti iz poslovanja Jadranskog osiguranja d.d.

H3 – Jadransko osiguranje d.d. ima bolje financijske rezultate u usporedbi s odabranim konkurentima

¹⁰ odabrani financijski pokazatelji su na temelju: Vidučić, Lj. (2015.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 449-450; najčešći pokazatelji menadžmenta duga

¹¹ budući da promatrano poduzeće nije klasično, proizvodno poduzeće, ova skupina pokazatelja bit će izračunata prema formulama prilagođenim djelatnosti osiguranja na temelju: Andrijašević, S., Petranović V. (1999.): „Ekonomika osiguranja“, Alfa, Zagreb, str. 300

¹² odabrani financijski pokazatelji su na temelju: Andrijašević, S., Petranović V. (1999.): „Ekonomika osiguranja“, Alfa, Zagreb, str. 300

¹³ Verčić Tkalc, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. (2010.): „Priručnik za metodologiju istraživačkog rada“, M.E.P. d.o.o., Zagreb, str. 62

1.4. Ciljevi istraživanja

Osnovni cilj ovog istraživanja je analizirati osnovne pozicije financijskih izvještaja Jadranskog osiguranja d.d. kako bi se dobile sve potrebne informacije o poslovanju poduzeća. Ostali ciljevi ovog istraživanja su slijedeći:

- definiranje osnovnih financijskih izvještaja i njihovo značenje;
- definiranje značenja horizontalne i vertikalne analize bilance i računa dobiti i gubitka kao i analize putem pokazatelja uspješnosti poslovanja;
- analizirati financijska izvješća Jadranskog osiguranja d.d. kroz vremenski period od 2010. do 2014.g.;
- utvrditi uspješnost poslovanja tvrtke temeljem spomenutih analiza;
- utvrditi poziciju Jadranskog osiguranja d.d. u smislu financijske uspješnosti u odnosu na odabrane konkurente.

1.5. Metode istraživanja

Kako bi se postavljene hipoteze mogle prihvatiti ili odbaciti te istraživanje kvalitetno provesti, potrebno je koristiti odgovarajuće znanstvene metode. Metode koje će se u ovom radu koristiti su:

- *Metoda deskripcije* je postupak jednostavnog opisivanja ili ocrtavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te određivanja njihovih odnosa i veza. Ova metoda se primjenjuje u početnoj fazi znanstvenog istraživanja.¹⁴
- *Komparativna metoda* je postupak uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, pojava procesa i odnosa, odnosno utvrđivanja njihove sličnosti u ponašanju i intenzitetu i razlika među njima. Ova metoda omogućuje istraživačima da dođu do raznih uopćavanja, novih zaključaka koji obogaćuju spoznaju.¹⁵
- *Induktivna metoda* je sistematska i dosljedna primjena induktivnog načina zaključivanja u kojem se na temelju pojedinačnih ili posebnih činjenica dolazi do zaključka o općem sudu, od zapažanja konkretnih pojedinačnih slučajeva i fakata

¹⁴ Zelenika, R. (2000.). „Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela“, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, str. 310

¹⁵ Ibid., str. 311

dolazi se do općih zaključaka. Induktivna se metoda oslanja na druge metode, kao što su: eksperiment, brojenje, mjerenje, koje se smatraju pomoćnim metodama indukcije.¹⁶

- *Deduktivna metoda* je sustavna i dosljedna primjeni deduktivnog načina zaključivanja u kojem se iz općih stavova izvode posebni, pojedinačni, iz općih postavki dolazi se do konkretnih pojedinačnih zaključaka, iz jedne ili više tvrdnji izvodi se neka nova tvrdnja koja proizlazi iz prethodnih tvrdnji. Dedukcija uvijek pretpostavlja poznavanje općih stavova, načela, posjedovanje općih znanja na temelju kojih se shvaća ono posebno ili pojedinačno. Najvažniji elementi deduktivne metode jesu postupci metoda analize, sinteze, apstrakcije, generalizacije i specijalizacije.¹⁷
- *Metoda analize* je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjenja stvarnosti putem raščlanjivanja složenih misaonih tvorevina (pojmovi, sudova i zaključaka) na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente i izučavanje svakog dijela (i elementa) za sebe i u odnosu na druge dijelove, odnosno cjeline.¹⁸
- *Metoda sinteze* je postupak znanstvenog istraživanja koji uključuje spajanje izdvojenih elemenata u jedinstvenu cjelinu u kojoj su njeni dijelovi uzajamno povezani.¹⁹
- *Metoda klasifikacije* je najstarija i najjednostavnija znanstvena metoda, predstavlja podjelu općeg pojma na posebne, koje taj pojam obuhvaća.²⁰
- U radu će se koristiti odabrane *statističke metode*. Uz tablično i grafičko prikazivanje rezultata u svrhu preglednosti, koristit će se odabrani pokazatelji centralne tendencije i strukture. Relevantnim parametrijskim i neparametrijskim testovima testirat će se statističke hipoteze, a zaključci će se donositi uz značajnost 0.05. Pomoću multivarijantne klaster analize izvršit će se grupiranje odabranih jedinica na temelju više pokazatelja istovremeno. Da bi se jedinice rangirale na temelju više kriterija istovremeno, primijenit će se PROMETHEE metoda višekriterijskog rangiranja.

¹⁶ Ibid., str. 297

¹⁷ Ibid., str. 297

¹⁸ Ibid., str. 299

¹⁹ Ibid., str. 301

²⁰ Ibid., str. 309

1.6. Doprinos istraživanja

Svrha, a ujedno i glavni cilj ovoga rada je analizirati poslovanje Jadranskog osiguranja d.d., kao i poslovanja odabrane konkurencije uz pomoć statističkih metoda. U rezultatima ćemo prihvatiti ili odbaciti ranije postavljene hipoteze.

Dobivene informacije o uspješnosti poslovanja tvrtki, kao i komparacija tijekom vremenskog razdoblja, mogu biti od velike koristi menadžerima tvrtke kao i njihovim vlasnicima, dioničarima ali i konkurentima. Također, korist od rezultata ovog istraživanja mogu imati investitori koji i sami rade procjene i usporedbe kako bi se odlučili za eventualno investiranje u tvrtku. Uz spomenute, rezultati istraživanja mogu imati značajnu vrijednost i za državu, porezne vlasti, dioničare, ekonomske analitičare ali i same korisnike osiguranja.

1.7. Struktura diplomskog rada

Diplomski rad će biti podijeljen u četiri cjeline, među kojima su i uvod te zaključak.

U uvodnom dijelu će biti definiran problem istraživanja, navesti će se ciljevi rada koji se planiraju postići kao i metode koje će biti korištene prilikom izrade diplomskog rada. Osim prethodno navedenih stavki, uvod će sadržavati i opisanu strukturu rada.

U drugom dijelu definirat će se temeljna financijska izvješća, kao i regulativni okvir i podloga za financijsko izvještavanje. Također će se definirati i objasniti osnovni pokazatelji poslovanja i njihovo značenje za poduzeće.

Treći dio rada uključivat će opće podatke o poduzeću, kao i njegovu misiju, viziju i ostale organizacijske vrijednosti. Provesti će se statistička analiza uspješnosti poslovanja Jadranskog osiguranja d. d. kroz vertikalnu i horizontalnu analizu, kao i analizu putem pokazatelja. Također će se provesti i analiza utjecaja rasta bruto premije osiguranja na povećanje neto dobiti poslovanja.

U četvrtom dijelu rada definirat će se odabrani konkurenti i izvršiti usporedba pomoću statističkih testiranja. Provesti će se klasifikacija i rangiranje poduzeća te komparativnom analizom utvrditi položaj na tržištu u odnosu na odabrane konkurente.

U petom, a ujedno i zaključnom dijelu, interpretirat će se glavni rezultati istraživanja, donijet zaključak o financijskom položaju Jadranskog osiguranja d.d. i o položaju u odnosu na konkurente. U ovom dijelu će se također prikazati sažetak napisanog rada i popisati sva korištena literatura. I na samom kraju slijedi popis svih korištenih slika, tabličnih i grafičkih prikaza podataka te priloga rada.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Vrste, sadržaj i struktura financijskih izvještaja

Ukoliko se želi promatrati i analizirati poslovanje nekog poduzeća, neophodna je odgovarajuća informacijska podloga. Znatan dio takvih informacija nastaje u računovodstvu te je zapisan u financijskim izvještajima.²¹ Informacije koje sadrže financijski izvještaji predstavljaju informacije o prošlim transakcijama, stoga to treba imati na umu prilikom njihova korištenja.²² Poduzeća sastavljaju financijske izvještaje kako bi upoznali vanjske i unutarnje korisnike s poslovanjem poduzeća, a posebno vanjske koji nemaju direktan pristup računovodstvenim evidencijama.²³ Zakonom o računovodstvu definirana su temeljna financijska izvješća, kao i obveze sastavljanja, objavljivanja te revidiranja.

Temeljna financijska izvješća u Hrvatskoj su:²⁴

- Bilanca
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o novčanom toku
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke.

2.1.1. Bilanca

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza gospodarskog subjekta na određeni datum, najčešće na datum završetka fiskalne godine.²⁵ Također se koristi naziv „Izvještaj o financijskom položaju“ budući da bilanca ukazuje na financijsku snagu ili položaj društva u određenom trenutku. „Pokazuje kako se imovina društva osigurava kapitalom kreditora i vlasnika. Podaci u bilanci su temeljeni na povijesnim troškovima čime daju samo opću procjenu vrijednosti tvrtke. Osnovno obilježje bilance je bilanična ravnoteža prema kojoj vrijednost ukupne imovine je jednaka vrijednosti ukupnih obveza prema vanjskim

²¹ Žager, K., Žager, L. (1999.): „Analiza financijskih izvještaja“, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 33

²² Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 374

²³ Vujević, I. (2005.): „Financijska analiza“, Ekonomski fakultet Split, Split, str. 74

²⁴ „Zakon o računovodstvu“, Narodne novine, Zagreb, 2015.

²⁵ Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 376

vjerovnicima plus kapital kao vlastiti izvor financiranja društva.“²⁶ Dakle, bilanca se sastoji od aktive i pasive.

„Aktivu bilance čine imovina, potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital, plaćeni troškovi budućeg razdoblja i gubitak iznad visine kapitala. U samoj bilanci ili u njenim bilješkama, potrebno je objaviti razvrstavanje skupno prezentiranih stavki na način koji prezentira poslovanje društva. Imovinu je potrebno klasificirati kao tekuću ili kratkotrajnu imovinu od koje se očekuje da će se realizirati, prodati ili potrošiti u redovitom tijeku poslovnog ciklusa, da se primarno drži za trgovanje ili da je novac ili novčani ekvivalent. Kratkotrajna imovina se sastoji od gotovine, zaliha, potraživanja iz poslovanja i financijskih plasmana.“²⁷ Sva druga imovina je netekuća ili dugotrajna imovina koja uključuje materijalnu, nematerijalnu i dugoročnu financijsku imovinu.

„U pasivi bilance prikazana su potraživanja prema imovini tvrtke koje čine obveze tj. novac koji se duguje vjerovnicima, kao i vlasnički kapital koji predstavlja razliku ukupne imovine i obveza poduzeća. Obveze se dijele prema ročnosti na kratkoročne i dugoročne, dok kapital vlasnika uključuje prioritetne i obične dionice, dodatne uplate za kapital, rezerve, zadržani dobitak i dobitak/gubitak tekuće godine.“²⁸

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je izvještaj koji pruža informacije o uspjehu društva za jedno obračunsko razdoblje, tj. prikazuje prihode, rashode te financijski rezultat društva u određenom razdoblju. Ukoliko društvo u jednoj poslovnoj godini ostvari više prihoda nego rashoda, tada ostvaruje pozitivan financijski rezultat i suprotno. Prihodi su posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza dok su rashodi posljedica smanjenja imovine ili povećanja obveza.

Prema ZOR-u, prihodi se dijele na:

- poslovne prihode,
- prihode od financiranja i

²⁶ Mićin, K. (2008.): „Računovodstvo osiguravajućih društava“, Zagreb, str. 30

²⁷ Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 376

²⁸ Ibid., str. 377, 378

- izvanredne prihode,

pri čemu prve dvije vrste prihoda čine prihode iz redovnog poslovanja.

„Potrebno je naglasiti da kod osiguravajućeg društva u poslovne prihode spadaju zaračunate (prihodovane) premije i prihodi od ulaganja, u prihode od financiranja spadaju prihodi od kamata ili dividendi, provizija i naknada, kao i pozitivne tečajne razlike, a u izvanredne prihode spadaju ostali osigurateljno-tehnički prihodi.“²⁹

Rashodi se dijele na:

- poslovne rashode,
- financijske rashode i
- izvanredne rashode,

pri čemu prve dvije vrste rashoda čine rashode iz redovnog poslovanja.³⁰

Razliku između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda predstavlja dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza.

Temeljna razlika između bilance i računa dobiti i gubitka je u tome što bilanca prikazuje stanje imovine na određeni dan, dok račun dobiti i gubitka prikazuje financijski rezultat ostvaren u određenom vremenskom razdoblju.

2.1.3. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku pokazuje izvore pribavljanja kao i način uporabe novca te čini temelj planiranja budućih gotovinskih tijekova i potreba za financiranjem. Izvješće uključuje tijekove iz:

- poslovnih aktivnosti,
- investicijskih aktivnosti i
- financijskih aktivnosti.³¹

Poslovne aktivnosti se odnose na redovno poslovanje društva koje su usmjerene ostvarivanju prihoda. Investicijske aktivnosti rezultat su transakcija koje su povezane s ulaganjem u

²⁹ Mićin, K. (2008.): „Računovodstvo osiguravajućih društava“, Zagreb, str. 30

³⁰ Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 378

³¹ Ibid., str. 381

dugotrajnu imovinu, a financijske aktivnosti uključuju transakcije s vlasnicima poduzeća i kreditorima.

Za izradu izvješća primjenjuju se direktna i indirektna metoda. Direktna metoda se temelji na prikazu glavnih grupa bruto novčanih primitaka i izdataka, a indirektna metoda na bilanci i računu dobiti i gubitka.³² Sukladno Pravilniku o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja društva za osiguranje, društva izrađuju i prezentiraju izvještaj o novčanim tijekovima rađen po indirektnoj metodi.³³

2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala

„Izvještaj o promjenama kapitala ili izvještaj o promjenama glavnice je od 1999.g. postalo obvezno izvješće koje treba sadržavati dobit ili gubitak razdoblja te svaku stavku prihoda i rashoda razdoblja koja je izravno priznata u glavicu. Također, treba sadržavati ukupne prihode i rashode razdoblja, prikazujući odvojeno ukupne iznose raspoređene imateljima glavnice i manjinskom interesu, kao i učinak promjena računovodstvenih politika i ispravke temeljnih pogrešaka.“³⁴ Svrha takvog izvješća je prikazati promjenu bogatstva dioničara.

Izvještaj se sastavlja za određeno obračunsko razdoblje, najčešće za jednu godinu, kao i ostala financijska izvješća, a važnost mu je u tome što daje podlogu pri usvajanju politike o raspodjeli dividendi i strategije razvoja društva.

2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke su komplementarne s prethodno nabrojenim temeljnim financijskih izvještajima jer sadrže dodatna objašnjenja pojedinih pozicija tih izvještaja. Od iznimne su važnosti korisnicima izvještaja budući da su u njima prikazana eventualna odstupanja i razlozi tih odstupanja, kao i sve ključne dodatne informacije koje nisu prikazane u temeljnim financijskim izvještajima, što donosi boljem razumijevanju i boljoj ocjeni poslovanja. Bilješke treba prezentirati na sustavan način tako da svaka stavka u bilanci, računu dobiti i

³² Ibid., str. 382

³³ Mićin, K. (2008.): „Računovodstvo osiguravajućih društava“, Zagreb, str. 35

³⁴ Ibid., str. 37

gubitka, izvještaju o novčanim tokovima i izvještaju o promjenama kapitala treba biti međusobno povezana sa svakom odnosnom informacijom u bilješkama.

2.2. Metode analize financijskih izvještaja

Analiza omogućuje poduzeću usporedbu sa lokalnom i globalnom konkurencijom, te usporedbu poslovanja samog poduzeća kroz godine. Analizom dobivamo uvid u moguća područja poboljšanja te poduzimanje korektivnih mjera ako je potrebno kako bi se poslovanje poduzeća poboljšalo.

Pomoću analize financijskih izvještaja zainteresirani subjekti mogu dobiti uvid u financijsku poziciju, likvidnost, solventnost i profitabilnost neke kompanije. U cilju pretvaranja računovodstvenih podataka u korisne informacije moguće je primjeniti više oblika analize, neke od njih su:

- horizontalna analiza,
- vertikalna analiza i
- analiza pomoću pokazatelja.

Horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih svota najvažnijih pozicija bilance i računa dobiti i gubitka te promjena tih svota tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća).³⁵

Provedba horizontalne analize moguća je na 2 načina. Prema prvom načinu, odabere se bazna godina te se sve ostale godine uspoređuju s njom na temelju baznih indeksa, dok drugi način uključuje usporedbu svake godine s prethodnom, na temelju izračuna verižnih indeksa.

„Mogući su problemi prilikom provedbe horizontalne analize kao što su inflacija, promjene obračunskog sustava kod izrade izvješća, promjene u politici bilanciranja i sve ostale promjene koje izvješća čine neusporedivim. U tom slučaju potrebno je prvo uskladiti izvješća, a ako to nije moguće, onda barem uskladiti bitne stavke izvješća te ih onda usporediti.“³⁶

³⁵ Belak, V. (1995.): „Managersko računovodstvo“, RRiF, Zagreb, str. 93

³⁶ Ibid., str. 93

Moguć je izračun apsolutnih i relativnih promjena pojedinih stavki koji se provode prema formulama (1) i (2):

$$\text{apsolutna promjena} = \text{iznos tekuće godine} - \text{iznos prethodne godine} \quad (1)$$

$$\text{relativna promjena (\%)} = \frac{\text{iznos tekuće godine} - \text{iznos prethodne godine}}{\text{iznos prethodne godine}} \cdot 100 \quad (2)$$

„Vertikalna analiza pokazuje postotni udjel svake stavke financijskog izvješća u odnosu na odgovarajući zbroj. Vertikalna analiza se može primijeniti usporedno za više godina, što omogućuje usporedbe kroz vrijeme.“³⁷ Predstavlja usporedbu pojedine pozicije financijskih izvještaja s povezanim pozicijama u istom izvještaju (uobičajeno se bazna pozicija izjednačava sa 100, a druga se izražava kao njen postotak). Pod vertikalnom analizom podrazumijeva se najčešće analiza koja omogućava uvid u strukturu financijskih izvještaja i takva analiza temelji se na strukturnim finacijskim izvještajima.

2.3. Osnovni pokazatelji poslovanja

„Analiza putem pokazatelja jedna je od najčešće korištenih analiza budući da stvara informacijsku podlogu za potrebe osiguranja uvjeta koji omogućavaju razvoj poduzeća i njihov opstanak na tržištu. Pokazuje povezanost između računa u financijskim izvještajima na način da povezuje stavke iz jednog i/ili dvaju izvješća.“³⁸

U procesu analize financijskih izvještaja moguće je koristiti više različitih pokazatelja koji se svrstavaju u skupine ovisno o tome koji se segment poslovanja želi analizirati. „S obzirom na vremensku dimenziju, financijski pokazatelji se mogu podijeliti na dvije skupine. Jedna skupina pokazatelja se temelji na podacima iz izvještaja o dobiti i razmatra poslovanje poduzeća unutar određenog razdoblja, dok se druga odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance.“³⁹

³⁷ Pervan, I. (2011): Menadžersko računovodstvo, materijali s predavanja, EFST, Split

³⁸ Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 392

³⁹ Žager, K., Žager L. (1999.): „Analiza financijskih izvještaja“, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 172

Najčešće se financijski pokazatelji razvrstavaju na sljedeći način:⁴⁰

- pokazatelji likvidnosti
- pokazatelji menadžmenta imovine
- pokazatelji menadžmenta duga
- pokazatelji profitabilnosti
- pokazatelji financijskih tržišta

2.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da kratkotrajnom imovinom udovolji kratkoročnim obvezama. Za analizu ove sposobnosti najčešće se koriste dva pokazatelja:⁴¹

- pokazatelj tekuće likvidnosti
- pokazatelj ubrzane likvidnosti

Tablica 1: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Pokazatelj tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Pokazatelj ubrzane likvidnosti	Tekuća imovina - zalihe	Kratkoročne obveze

Izvor: izrada autora prema formulama iz Vidučić Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 393,394

Obično se zahtjeva da pokazatelj tekuće likvidnosti bude veći od 2, što znači da kratkotrajna imovina mora biti barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza. Previsoki pokazatelji upućuju na slabo upravljanje kratkotrajnom imovinom ili na slabo korištenje kratkoročnih kredita što može imati utjecaj na dugoročnu profitabilnost poduzeća. Ukoliko pokazatelj ima silazan trend, može značiti da kratkoročne obveze rastu, a da se kratkotrajne imovina smanjuje ili da je veći porast kratkoročnih obveza od porasta kratkotrajne imovine. Ukoliko se desi takav scenarij, poduzeće bi trebalo ulagati više u kratkotrajnu imovinu ili reducirati neki dio kratkoročnih obveza. Međutim, ni previsoki pokazatelj nije optimalan jer može upućivati na probleme koji traže detaljnu analizu i poduzimanje odgovarajućih akcija. Pokazatelj

⁴⁰ Vidučić, Lj. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 392

⁴¹ Ibid., str. 393

ubrzane likvidnosti bi trebao iznositi 1 ili više, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja. Ako je visok, znači da je potrebno unaprijediti upravljanje gotovinom radi smanjenja suviška gotovine ili smanjiti kratkotrajnu, a povećati dugotrajnu imovinu.⁴²

2.3.2. Pokazatelji menadžmenta imovine

Pokazatelji menadžmenta imovine koriste se za ocjenu efikasnosti kojom se upravlja imovinom kako bi se ostvarila zadana razina prodaje te upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Temeljni pokazatelji ove skupine su:⁴³

- Prosječno razdoblje naplate potraživanja
- Pokazatelj obrta zaliha
- Pokazatelj obrta dugotrajne imovine
- Pokazatelj obrta ukupne imovine

Tablica 2: Pokazatelji menadžmenta imovine

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Razdoblje naplate potraživanja (u danima)	Prosječna potraživanja	Prosječna dnevna (kreditna) prodaja
Pokazatelj obrta zaliha	Ukupni prihod	Zalihe
Pokazatelj obrta dugotrajne imovine	Ukupni prihod	Prosječna neto dugotrajna imovina
Pokazatelj obrta ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina

Izvor: izrada autora prema formulama iz Vidučić LJ. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 395-398

Pokazatelji menadžmenta imovine mjere razinu angažiranosti imovine i stupanj njenog iskorištenja. Prilikom analiziranja pokazatelja važno je obratiti pažnju na “starost” imovine. Poznati su pod nazivom koeficijenti obrta, a računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Oni upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Najčešće se koeficijent obrta izračunava za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja. Na temelju tog koeficijenta moguće je utvrditi i prosječno trajanje naplate potraživanja. Svi navedeni pokazatelji utvrđuju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka.

⁴² Ibid., str. 394

⁴³ Ibid., str. 395

2.3.3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)

Zaduženost ili solventnost se može definirati kao sposobnost poduzeća da u roku udovolji svojim dugoročnim obvezama. Pokazatelji zaduženosti mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih sredstava, odnosno koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala. Koriste se za procjenu financijskog rizika tvrtke. Poduzeća sa značajno visokim stupnjem zaduženosti gube financijsku fleksibilnost, mogu imati probleme pri pronalaženju novih investitora, a mogu se suočiti i s rizikom bankrota. Ukoliko je stupanj zaduženosti pod kontrolom, a posuđena sredstva se koriste na pravi način, zaduženost može rezultirati porastom povrata na investirano.⁴⁴

Najčešći pokazatelji menadžmenta duga su:⁴⁵

- Pokazatelj ukupnog duga prema ukupnoj imovini (zaduženosti)
- Pokazatelj pokrića kamata

Izračun pokazatelja se vrši prema formulama prikazanim u tablici 3.

Tablica 3: Pokazatelji menadžmenta duga

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Pokazatelj zaduženosti	Ukupni dug	Ukupna imovina
Pokazatelj pokrića kamata	EBIT	Trošak kamata

Izvor: izrada autora prema formulama iz Vidučić LJ. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 401, 402

Kontrolna mjera pokazatelja zaduženosti bi trebala biti 50% ili manje. Viši pokazatelj bi mogao značiti da je tvrtka rizičnija i da mora plaćati veći iznos kamata, odnosno, ima veću vjerojatnost zapadanja u financijske neprilike. Kod pokazatelja pokrića kamata koristi se računovodstvena kategorija EBIT koja predstavlja dobitak prije poreza i kamata jer su kamate neoporezivi trošak. Što je pokazatelj pokrića kamata viši, to je veća sigurnost vjerovnika, ali može značiti i da nije dovoljno iskorištena financijska poluga.⁴⁶

⁴⁴ Žager, K., Žager, L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 1999., str 177,178

⁴⁵ Vidučić LJ. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 340

⁴⁶ Ibid., str. 401

2.3.4. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti upućuju na to koliko profita poduzeće ostvaruje na svaku kunu prodanih proizvoda ili usluga. Oni pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita.

Profitabilnost se može mjeriti u odnosu na obujam prodaje (bruto i neto profitna marža) i u odnosu na ulaganja (profitabilnost imovine i profitabilnost vlastitog kapitala). Najčešće korišteni pokazatelji profitabilnosti su:⁴⁷

- Bruto profitna marža
- Neto profitna marža
- Temeljna snaga zarade
- Povrat na ukupnu imovinu
- Povrat na vlastiti kapital

Način izračunavanja tih pokazatelja prikazan je u tablici 4.

Tablica 4: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Bruto profitna marža	Bruto dobit	Ukupni prihod
Neto profitna marža	Neto dobit	Ukupni prihod
Temeljna snaga zarade tvrtke	EBIT	Ukupna imovina
Povrat na ukupnu imovinu (ROA)	Neto dobit	Ukupna aktiva
Povrat na vlastiti kapital (ROE)	Neto dobit	Trajni kapital

Izvor: izrada autora prema formulama iz Vidučić LJ. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 403, 404 i : Andrijašević, S., Petranović V. (1999.): „Ekonomika osiguranja“, Alfa, Zagreb, str. 300

Za sve pokazatelje profitabilnosti vrijedi da je bolje da budu što viši jer im to označava bolju profitabilnost.

⁴⁷ Ibid., str. 401-402

2.3.5. Pokazatelji financijskih tržišta

Pokazatelji financijskih tržišta ili tržišni pokazatelji odraz su stavova investitora o perspektivi tvrtke te se računaju usporedbom podataka iz financijskih izvješća i vrijednosti koju dionicama tvrtke dodjeljuju tržišta vrijednosnica. Tržišni pokazatelji koji se upotrebljavaju su:⁴⁸

- Pokazatelj cijena/zarada
- Pokazatelj tržišna/knjigovodstvena vrijednost
- Stopa isplate dividendi
- Povrat od dividendi

Formule za neke od spomenutih pokazatelja su prikazane u tablici 5.

Tablica 5: Pokazatelji financijskih tržišta

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Pokazatelj cijena/zarada	Tržišna cijena dionice	Neto dobitak nakon prioritetnih dividendi po običnoj dionici
Pokazatelj tržišna/knjigovodstvena vrijednost	Tržišna cijena po dionici	Knjigovodstvena vrijednost po dionici

Izvor: izrada autora prema formulama iz Vidučić L.J. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb, str. 406, 407

Pokazatelj cijena/zarada pokazuje koliko su investitori spremni platiti za 1 kunu zarade tvrtke. Što je pokazatelj viši, to je veće bogatstvo dioničara. Pokazatelj tržišna/knjigovodstvena vrijednost pokazuje kako investitori procjenjuju dionice tvrtke. Također vrijedi da je bolje da pokazatelj bude viši.

⁴⁸ Ibid., str. 405

2.3.6. Kombinirani pokazatelji osiguranja

Uz prethodno spomenute pokazatelje, kada je riječ o osiguravajućem društvu, koriste se i sljedeći pokazatelji:⁴⁹

- Razmjer šteta
- Razmjer troškova
- Kombinirani razmjer

Tablica 6 pokazuje način na koji se računaju spomenuti pokazatelji.

Tablica 6: Kombinirani pokazatelji osiguranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Razmjer šteta	Likvidirane štete + promjena pričuva šteta + promjena drugih tehničkih pričuva	Neto zaračunate premije
Razmjer troškova	Troškovi pribave + troškovi uprave + dr. tehnički izdaci	Fakturirana premija umanjena za dio predan u reosiguranje
Kombinirani razmjer	Razmjer šteta + razmjer troškova	

Izvor: izrada autora prema formulama iz Andrijašević, S., Petranović V. (1999.): „Ekonomika osiguranja“, Alfa, Zagreb, str. 300

Kombinirani pokazatelji razmjera šteta i razmjera troškova smatraju se bitnima jer nas upućuju na dostatnost ili nedostatnost premije osiguranja za pokriće izdataka. Pokazatelj razmjera štete poželjan je da bude što manji, kao i pokazatelj razmjera troškova. Kombinirani odnos pokazuje koliko se od ukupne zarađene premije osiguranja troši na pokrivanje naknada šteta i troškova osiguranja društva. „Pokazatelj manji od 100% reflektira pozitivan rezultat iz poslovanja preuzimanja rizika osiguravajućeg društva. U suprotnom, ako je kombinirani pokazatelj veći od 100% rezultat preuzimanja rizika je negativan tj. naknade štete i troškovi prelaze svotu premija osiguranja. Visoka svota kombiniranog odnosa može biti i posljedica zaračunavanja niže premije osiguranja od one koja odgovara izloženom riziku i neočekivano visokih svota odštetnih zahtjeva. Naravno, porast troškova osiguravajućeg društva u odnosu na premije osiguranja dodatno povećava kombinirani pokazatelj.“⁵⁰

⁴⁹ Andrijašević, S., Petranović, V. (1999.): „Ekonomika osiguranja“, Alfa, Zagreb, str. 300

⁵⁰ Ćurak, M. i Jakovčević, D. (2007): Osiguranje i rizici, RRIF, Zagreb, str. 213

3. POSLOVANJE PODUZEĆA JADRANSKO OSIGURANJE d.d.

3.1. Poduzeće Jadransko osiguranje d.d.⁵¹

Jadransko osiguranje jedno je od vodećih društava na hrvatskom osigurateljnom tržištu. U ponudi društva nalazi se preko 150 vrsta osiguranja, a više od četvrt milijuna klijenata prepoznalo je Jadransko osiguranje kao društvo koje klijentima pruža cjelovitu, brzu i efikasnu uslugu osiguranja, počevši od osiguranja motornih vozila i imovine do osiguranja od odgovornosti.

Društvo posluje prema zacrtanim planovima, stabilno i solventno, bilježi kontinuirani razvoj o čemu svjedoče visoke stope rasta svih pokazatelja poslovanja zadnjih deset godina.

Stabilnom sustavu poslovanja doprinosi i 775 djelatnika zaposlenih u 9 vlastitih regionalnih podružnica. Intelektualni kapital, kojeg čine mladi, obrazovani, ambiciozni djelatnici glavni je pokretač poslovanja.

Jadransko osiguranje je ozbiljno i pouzdano osigurateljno društvo koje racionalno ulaže i reinvestira dobit. Pri procjeni svakog rizika konzultiraju se aktuari, dok kontinuirano povećanje pričuve osiguranicima Jadranskog jasno daje do znanja da na Društvo mogu ozbiljno računati. Sva ulaganja Jadransko obavlja sukladno Zakonu o osiguranju, čime su osiguranici maksimalno zaštićeni. Ozbiljnost društva potvrđuju i prodajna mjesta, kao i poslovne zgrade u vlasništvu Društva.

Znanje, iskustvo, stalan rad na proširenju ponude osigurateljnih proizvoda, odlično formirana prodajna mreža i prepoznatljivost na tržištu, aktivno praćenje i odgovaranje na dinamične potrebe tržišta, strategija je kojoj Jadransko osiguranje može zahvaliti stabilan udjel na tržištu već dugi niz godina i predstavlja čvrste temelje za izgradnju uspješne budućnosti.

⁵¹ Prema: Jadransko osiguranje d.d.: <http://www.jadransko.hr/>; [pristupljeno 10.08.2016.]

3.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance u razdoblju 2010.-2014.g.

3.2.1. Horizontalna analiza bilance Jadranskog osiguranja d.d.

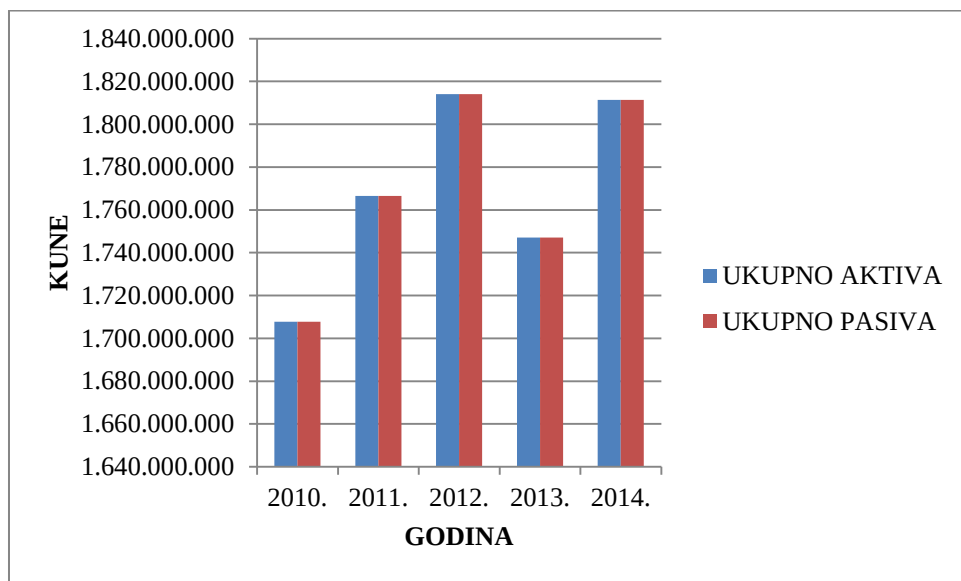
Podaci iz bilanci poduzeća Jadransko osiguranje d.d. za 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., i 2014. godinu u obliku usporednog izvješća namjenjenog za horizontalnu i vertikalnu analizu prikazani su u tablici 7.

Tablica 7: Skraćena bilanca Jadranskog osiguranja d.d.

GODINA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
AKTIVA						
NEMATERIJALNA IMOVINA	38.907.781	32.554.385	20.018.685	17.315.994	16.619.984	15.922.510
MATERIJALNA IMOVINA	318.849.868	358.594.816	351.323.283	345.427.654	323.926.797	346.809.063
ULAGANJA	1.091.147.383	1.135.793.738	1.177.097.579	1.260.667.807	1.212.138.455	1.265.066.274
ODG. POREZNA IMOVINA	0	0	0	0	5.326.003	10.167.464
POTRAŽIVANJA	109.224.753	110.433.474	131.976.648	108.439.525	101.644.894	94.566.916
NOVČANA SREDSTVA	8.438.409	23.369.590	27.876.627	25.048.497	26.385.918	25.923.885
OST. KRATK. IMOVINA	59.614.338	34.298.762	52.291.294	50.566.145	56.047.247	42.846.573
UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM PRIČUVAMA	10.923.356	9.158.954	5.050.098	5.430.167	4.081.921	9.039.496
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA	424.236	3.594.571	916.877	1.121.141	931.844	956.438
UKUPNO AKTIVA	1.637.530.124	1.707.798.290	1.766.551.091	1.814.016.930	1.747.103.063	1.811.298.619
PASIVA						
KAPITAL I REZERVE	675.256.776	604.386.171	683.164.715	728.991.940	726.496.828	814.637.251
TEHNIČKE PRIČUVE	828.546.013	860.287.636	846.118.504	837.311.319	805.176.703	780.977.232
DUGOROČNE OBVEZE	10.986.667	83.936.253	91.164.147	77.996.569	71.611.555	87.038.090
KRATKOROČNE OBVEZE	122.740.668	159.188.230	146.103.725	169.717.102	143.817.977	128.646.046
UKUPNO PASIVA	1.637.530.124	1.707.798.290	1.766.551.091	1.814.016.930	1.747.103.063	1.811.298.619

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

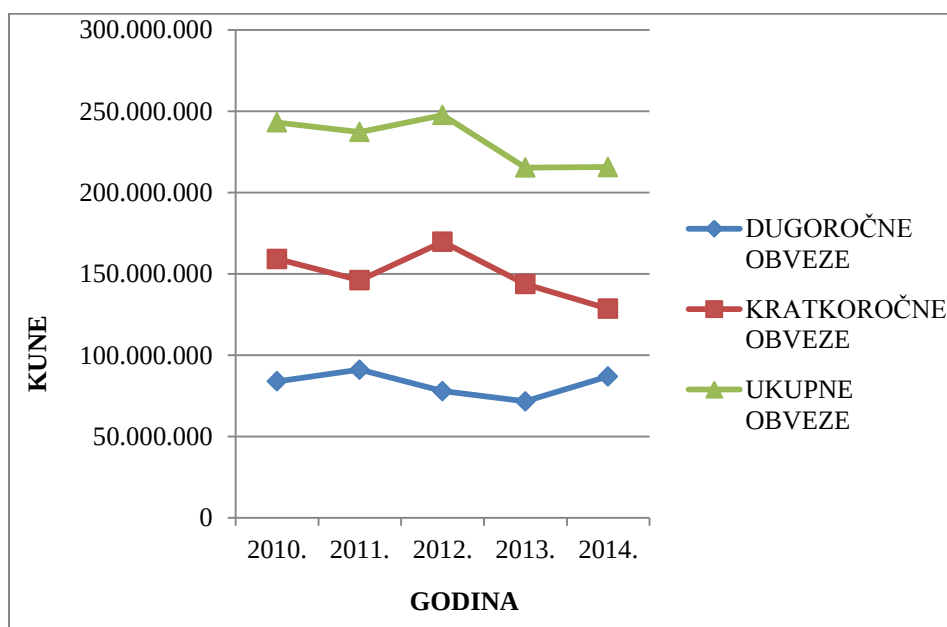
Kretanje ukupne aktive i pasive kroz godine prikazano je na Grafikonu 1 iz kojeg je vidljivo da njihovo kretanje nema konstantan rast ni pad tijekom promatranog razdoblja. Iznos sume aktive jednak je sumi pasive u svakoj promatranoj godini jer je imovina poduzeća u ravnoteži s kapitalom i obvezama. U prvoj fazi promatranog razdoblja imaju tendenciju rasta te 2012. godine bilježe najviši iznos od 1.814.016.930 kn nakon čega 2013. godine nastupa znatan pad ali 2014. godine ponovno bilježe rast na iznos približan iznosu 2012. godine.

Grafikon 1: Kretanje ukupne aktive i pasive Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

S obzirom da obveze poduzeća čine najznačajniju stavku pasive bilance, na Grafikonu 2 prikazano je pojedinačno kretanje kratkoročnih, dugoročnih i ukupnih obveza u svakoj pojedinoj godini promatranja. Može se uočiti da se kratkoročne i ukupne obveze proporcionalno kreću, kao i da su ostvarene vrijednosti dugoročnih obveza na sličnim razinama u svim godinama, osim u 2013. godine kada dolazi do znatnijeg pada. Kratkoročne, kao i ukupne obveze, ostvaruju najviše vrijednosti 2012. godine zbog porasta kratkoročnih kredita, a najnižu vrijednost ostvaruju u posljednoj godini promatranog razdoblja.

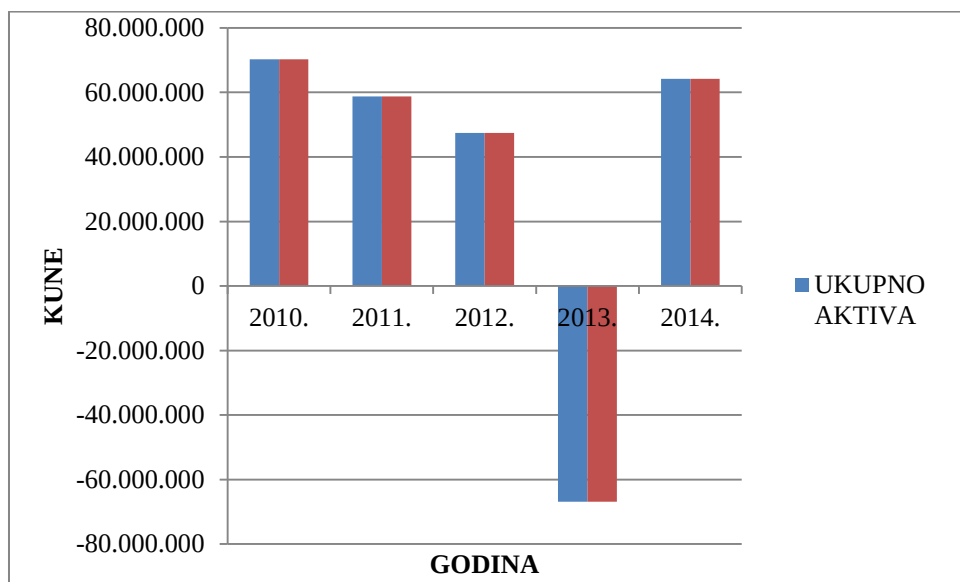
Grafikon 2: Kretanje dugoročnih, kratkoročnih i ukupnih obveza Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Tablica 8: Apsolutna promjena skraćene bilance u razdoblju 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
AKTIVA					
NEMATERIJALNA IMOVINA	-6.353.396	-12.535.700	-2.702.691	-696.010	-697.474
MATERIJALNA IMOVINA	39.744.948	-7.271.533	-5.895.629	-21.500.857	22.882.266
ULAGANJA	44.646.355	41.303.841	83.570.228	-48.529.352	52.927.819
ODG. POREZNA IMOVINA	0	0	0	5.326.003	4.841.461
POTRAŽIVANJA	1.208.721	21.543.174	-23.537.123	-6.794.631	-7.077.978
NOVČANA SREDSTVA	14.931.181	4.507.037	-2.828.130	1.337.421	-462.033
OST. KRATK. IMOVINA	-25.315.576	17.992.532	-1.725.149	5.481.102	-13.200.674
UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM PRIČUVAMA	-1.764.402	-4.108.856	380.069	-1.348.246	4.957.575
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA	3.170.335	-2.677.694	204.264	-189.297	24.594
UKUPNO AKTIVA	70.268.166	58.752.801	47.465.839	-66.913.867	64.195.556
PASIVA					
KAPITAL I REZERVE	-70.870.605	78.778.544	45.827.225	-2.495.112	88.140.423
TEHNIČKE PRIČUVE	31.741.623	-14.169.132	-8.807.185	-32.134.616	-24.199.471
DUGOROČNE OBVEZE	72.949.586	7.227.894	-13.167.578	-6.385.014	15.426.535
KRATKOROČNE OBVEZE	36.447.562	-13.084.505	23.613.377	-25.899.125	-15.171.931
UKUPNO PASIVA	70.268.166	58.752.801	47.465.839	-66.913.867	64.195.556

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Grafikon 3: Kretanje apsolutne promjene ukupne aktive i pasive Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje od 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Tablica 9: Relativna promjena skraćene bilance u razdoblju 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
AKTIVA					
NEMATERIJALNA IMOVINA	-16,33%	-38,51%	-13,50%	-4,02%	-4,20%
MATERIJALNA IMOVINA	12,47%	-2,03%	-1,68%	-6,22%	7,06%
ULAGANJA	4,09%	3,64%	7,10%	-3,85%	4,37%
ODG. POREZNA IMOVINA	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	90,90%
POTRAŽIVANJA	1,11%	19,51%	-17,83%	-6,27%	-6,96%
NOVČANA SREDSTVA	176,94%	19,29%	-10,15%	5,34%	-1,75%
OST. KRATK. IMOVINA	-42,47%	52,46%	-3,30%	10,84%	-23,55%
UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM PRIČUVAMA	-16,15%	-44,86%	7,53%	-24,83%	121,45%
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA	747,30%	-74,49%	22,28%	-16,88%	2,64%
UKUPNO AKTIVA	4,29%	3,44%	2,69%	-3,69%	3,67%
PASIVA					
KAPITAL I REZERVE	-10,50%	13,03%	6,71%	-0,34%	12,13%
TEHNIČKE PRIČUVE	3,83%	-1,65%	-1,04%	-3,84%	-3,01%
DUGOROČNE OBVEZE	663,98%	8,61%	-14,44%	-8,19%	21,54%
KRATKOROČNE OBVEZE	29,69%	-8,22%	16,16%	-15,26%	-10,55%
UKUPNO PASIVA	4,29%	3,44%	2,69%	-3,69%	3,67%

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Pomoću MS Excela, u tablicama 8 i 9 izračunate su apsolutne i relativne promjene pojedinih pozicija bilance u odnosu na prethodne godine. Ukupna aktiva i ukupna pasiva u svim godinama ostvaruju porast, osim 2013. godine gdje obje stavke bilježe pad što prikazuje grafikon 3. Nematerijalna imovina bilježi pad u svim godina, dok je najznačajniji pad 2011. godine kada se u odnosu na 2010. godinu smanjila za 12.235.700 kn, odnosno za 38,51%. Materijalna imovina 2010. godine raste za 39.744.948 kn, odnosno za 12,47%, nakon čega bilježi pad sve do 2014. godine kada ponovno počinje rasti. Ulaganja imaju pomalo obrnut trend, povećavaju se u svim godinama zbog plasiranja novčanih sredstava u depozite i obveznice Republike Hrvatske, osim 2013. godine kada bilježe pad od 3,85% zbog smanjenja ulaganja u obveznice. Odgođena porezna imovina iznosi nula do 2013. godine, a 2014. godine raste za 90,90%. Potraživanja imaju zanimljiv trend jer 2011. godine ostvaruju značajan porast od 21.543.174 kn, odnosno 19,51% zbog povećanja iznosa predujmova za financijsku imovinu, a već iduće godine bilježe pad od 23.537.123 kn, nakon čega nastavljaju opadati. Najznačajniji porast bilježe novčana sredstva koja 2010. godine rastu za 14.931.181 kn, odnosno 176,94% u odnosu na 2009. godinu zbog porasta iznosa novca na bankovnim računima. Međutim, taj trend se ne nastavlja dugo jer u 2012. i 2014. godini bilježe pad. Ostala kratkotrajna imovina naglo pada 2010. godine za 42,47%, dok već u sljedećoj godini naglo raste za 52,46%. Dugoročne obveze bilježe snažan rast 2010. godine za 663,98% zbog porasta dugoročnih kredita, trend se u manjem postotku nastavlja 2011. godine,

dok u 2012. i 2013. godini ostvaruju niske stope pada te sljedeće godine ponovno počinju rasti. Kratkoročne obveze bilježe porast u samo dvije godine, 2010. i 2012., dok svih ostalih godina ostvaruju pad. Promatrane poslovne godine bile su pod utjecajem krize kako u industriji osiguranja, tako i u ostalim industrijama, posebice u automobilske industriji koja je usko vezana uz realizaciju premijskog prihoda osiguranja od autoodgovornosti.

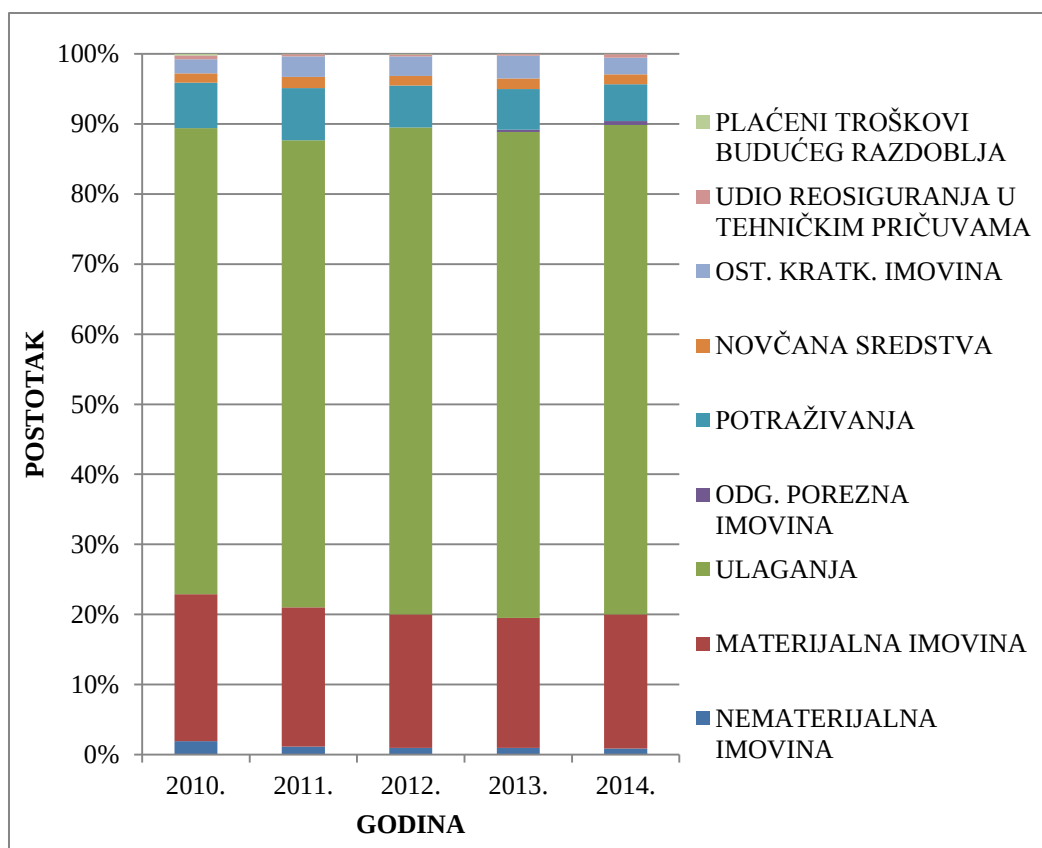
3.2.2. Vertikalna analiza bilance Jadranskog osiguranja d.d.

Tablica 10 prikazuje udio pojedine stavke aktive u ukupnoj aktivi i udio pojedine stavke pasive u ukupnoj pasivi Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.- 2014. godine.

Tablica 10: Vertikalna analiza skraćene bilance u razdoblju 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
AKTIVA					
NEMATERIJALNA IMOVINA	1,91%	1,13%	0,95%	0,95%	0,88%
MATERIJALNA IMOVINA	21,00%	19,89%	19,04%	18,54%	19,15%
ULAGANJA	66,51%	66,63%	69,50%	69,38%	69,84%
ODG. POREZNA IMOVINA	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%	0,56%
POTRAŽIVANJA	6,47%	7,47%	5,98%	5,82%	5,22%
NOVČANA SREDSTVA	1,37%	1,58%	1,38%	1,51%	1,43%
OST. KRATK. IMOVINA	2,01%	2,96%	2,79%	3,21%	2,37%
UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM PRIČUVAMA	0,54%	0,29%	0,30%	0,23%	0,50%
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA	0,21%	0,05%	0,06%	0,05%	0,05%
UKUPNO AKTIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
PASIVA					
KAPITAL I REZERVE	35,39%	38,67%	40,19%	41,58%	44,98%
TEHNIČKE PRIČUVE	50,37%	47,90%	46,16%	46,09%	43,12%
DUGOROČNE OBVEZE	4,91%	5,16%	4,30%	4,10%	4,81%
KRATKOROČNE OBVEZE	9,32%	8,27%	9,36%	8,23%	7,10%
UKUPNO PASIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

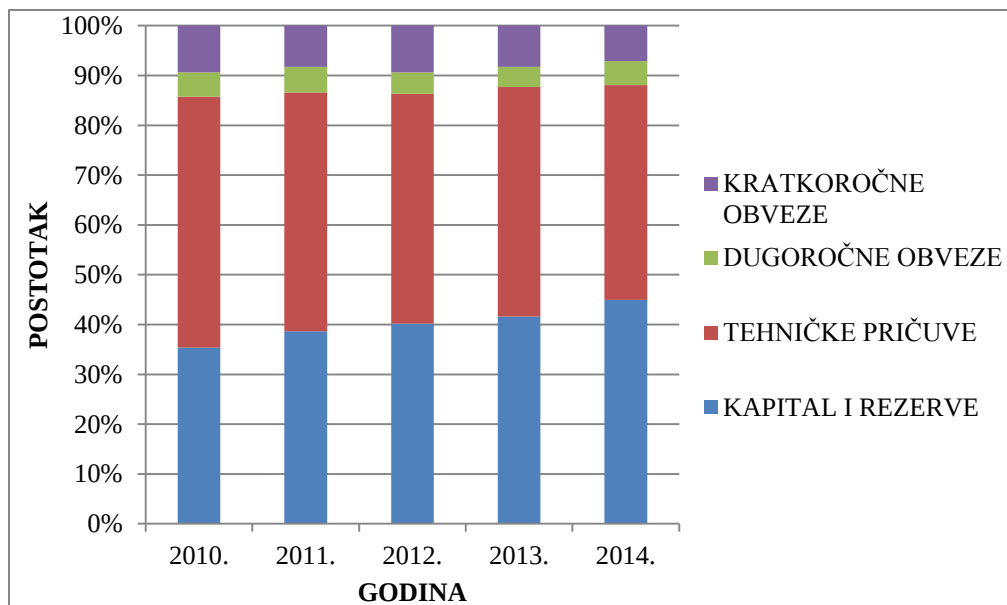

Grafikon 4: Struktura ukupne aktive Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Na Grafikonu 4 vidljiva je struktura ukupne aktive svake pojedine analizirane godine. Može se uočiti da, tijekom svih godina, udio ulaganja je značajno veći u odnosu na ostale stavke aktive, a kreće se između 65 i 70% iznosa ukupne aktive. Materijalna imovina druga je po veličini udjela, a kreće se između 18 i 21% iznosa ukupne aktive. Udio potraživanja treći je po veličini i kreće se između 5 i 8%, dok se udjeli svih ostalih stavki aktive pojedinačno kreću između 0,05 i 2%.

Obzirom da se 2012. godina ističe po najvišoj ostvarenoj razini ukupne aktive, potrebno je obratiti pažnju na strukturu te godine. Može se uočiti da te godine, jednako kao i svih prethodnih godina, najveći udio u ukupnoj aktivni imaju ulaganja. Također, udjeli svih stavki aktive u ukupnoj aktivni kreću na sličnim razinama kao i prethodnih godina.

Grafikon 5: Struktura ukupne pasive Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz bilance poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Na temelju grafikona 5 može se zaključiti da najveći udio u pasivi čine tehničke pričuve koje društvo za osiguranje mora oblikovati jer su namijenjene pokriću svih obveza iz ugovora o osiguranju kao i eventualnih gubitaka zbog rizika iz poslova osiguranja. Tijekom promatranog razdoblja, udio tehničkih pričuva u ukupnoj pasivi ima trend pada, dok udio kapitala i rezervi ima obrnut trend. Njihov udio se kreće između 35 i 45%, gdje najmanji udio ostvaruju 2010. godine, a najveći 2014. godine. Udjeli kratkoročnih i dugoročnih obveza u ukupnoj pasivi nemaju stalan trend kao tehničke pričuve i kapital i rezerve. Udio kratkoročnih obveza u ukupnoj pasivi se kreće između 7 i 10%, a udio dugoročnih obveza između 4 i 6%.

3.3. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka u razdoblju 2010.-2014. g.

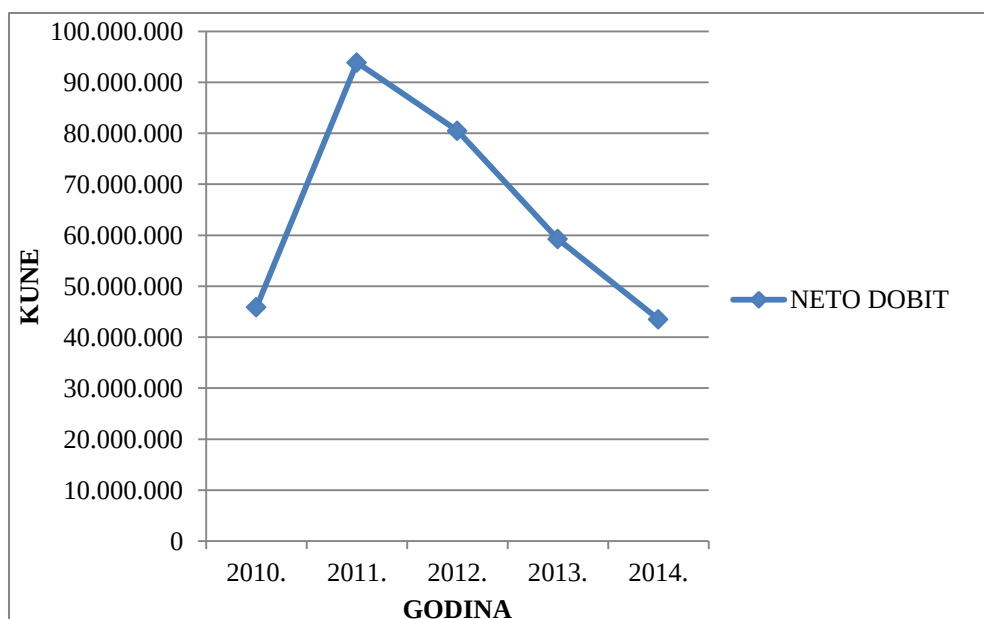
U tablici 11 prikazan je skraćeni račun dobiti i gubitka Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2009.-2014. godine koji služi kao osnova za horizontalnu i vertikalnu analizu. Na taj način će se utvrditi kretanje prihoda, posebno prihoda od zarađenih premija, rashoda i financijskog rezultata za odabrano razdoblje.

Tablica 11: Skraćeni račun dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. za razdoblje 2009.-2014.

GODINA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
ZARAĐENE PREMIJE	653.894.304	630.523.972	617.100.688	615.670.330	609.544.031	581.040.853
PRIHODI OD ULAGANJA	44.870.170	62.024.573	62.550.969	52.770.912	44.329.036	51.287.739
PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA	908.513	1.213.080	639.317	1.461.479	1.400.935	1.658.655
OSTALI OSIGURATELJNO - TEHNIČKI PRIHODI	2.429.825	7.590.901	15.886.543	6.520.590	10.301.976	30.840.990
OSTALI PRIHODI	12.286.385	1.996.548	7.592.115	2.639.314	2.190.144	4.226.758
IZDACI ZA OSIGURANE SLUČAJEVE	333.348.204	278.066.624	228.718.755	227.184.484	184.249.083	211.816.011
PROMJENA MATEMATIČKE PRIČUVE I OSTALIH TEH. PRIČUVA	39.803	-39.803	0	129.235	130.023	133.941
IZDACI ZA POVRATE PREMIJA	0	0	0	645.011	-265.490	109.795
POSLOVNI RASHODI	252.535.800	251.831.524	272.087.005	284.996.156	311.712.298	289.554.896
TROŠKOVI ULAGANJA	33.481.755	35.238.509	25.518.612	18.413.195	54.043.123	70.626.672
OSTALI TEHNIČKI TROŠKOVI	44.375.364	77.364.742	55.765.500	41.869.921	34.131.968	28.931.126
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE POREZA	37.801.970	60.887.477	121.679.760	105.824.624	83.765.117	67.882.556
POREZ NA DOBIT:	12.806.301	15.026.446	27.812.839	25.338.337	24.537.475	24.363.139
Tekući porezni trošak	12.806.301	15.026.446	27.812.839	25.338.337	29.863.479	24.363.139
Odgodeni porezni trošak (prihod)	0	0	0	0	5.326.004	2.877.157
NETO DOBIT	24.995.669	45.861.031	93.866.921	80.486.287	59.227.642	43.519.417
UKUPNI PRIHODI	714.389.197	703.349.074	703.769.632	679.062.625	673.092.126	671.932.152
UKUPNI RASHODI	676.587.227	657.488.042	609.902.711	598.576.339	613.864.485	628.412.737

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka Jadranskog osiguranja d.d. (2009.-2014.)

Iz tablice 11 može se primijetiti kako poduzeće Jadransko osiguranje d.d. u svakom promatranom razdoblju ostvaruje dobit. Prema obrascu porez na dobit se izračunao tako da se ostvarena dobit iz poslovanja uvećava za porezno nepriznate troškove, umanjuje za olakšice, reinvestiranu dobit, preneseni porezni gubitak pa je na tako izračunatu poreznu osnovicu primijenjena stopa od 20%.

Grafikon 6: Kretanje neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka Jadranskog osiguranja d.d. (2009.-2014.)

Ono što se uočava iz tablice 11 je to da je financijski rezlutat poduzeća (razlika između ukupnih prihoda i rashoda) pozitivan u svim promatranim godinama, odnosno da poduzeće konstatno ostvaruje dobitak razdoblja. Iz grafikona 9 može se vidjeti kretanje neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. za promatrano razdoblje. Neto dobit je 2011. godine naglo porasla s 24.995.669 kn na 45.861.031 kn, nakon čega već iduće godine počinje opadati te se negativan trend nastavlja kroz ostatak promatranog razdoblja.

Iz prethodno opisanog stanja može se zaključiti da se odbacuje hipoteza *H1 da neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. ima kontinuirani porast u promatranom razdoblju*, međutim, provest će se i linearna regresija kako bi se isto dokazalo.

Zadaća regresijske analize je da pronade analitičko-matematički oblik veze između jedne ovisne ili regresand varijable i jedne ili više neovisnih ili regresorskih varijabli.⁵²

Regresijska, odnosno trend analiza napravljena je za dvije varijable: neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. i vrijeme pri čemu je neto dobit društva zavisna varijabla, a vrijeme nezavisna varijabla.

⁵² Pivac, S. (2010): „Statističke metode“, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str. 253

Tablica 12: Osnovni podaci o ocijenjenom modelu s neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. kao zavisnom varijablom

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,283 ^a	,080	-,227	24349556,420

a. Predictors: (Constant), Vrijeme

Izvor: izrada autora prema podacima Jadranskog osiguranja d.d. (2010.-2014.)

U tablici 12 izračunat je koeficijent determinacije $r^2=0,080$ što znači da je ocijenjenim trend modelom protumačeno 8% sume kvadrata ukupnih odstupanja zavisne varijable od njene aritmetičke sredine.

Tablica 13: Tablica ANOVA ocijenjenog trend modela

ANOVA ^a					
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	1546259556765 04,750	1	1546259556765 04,750	,261	,645 ^b
1 Residual	1778702693504 158,500	3	5929008978347 19,500		
Total	1933328649180 663,200	4			

a. Dependent Variable: Neto dobit Jadranskog osiguranja d.d.

b. Predictors: (Constant), Vrijeme

Izvor: izrada autora prema podacima Jadranskog osiguranja d.d. (2010.-2014.)

U tablici ANOVA prikazani su podaci o protumačenim, neprotumačenim i ukupnim odstupanjima ocijenjenog modela, te vrijednost F-testa s empirijskom signifikantnosti. Empirijska signifikantnost iznosi 64,5% što je veće od 5% pa se zaključuje da ocijenjeni trend model nije statistički značajan.

Tablica 14: Trend parametri modela

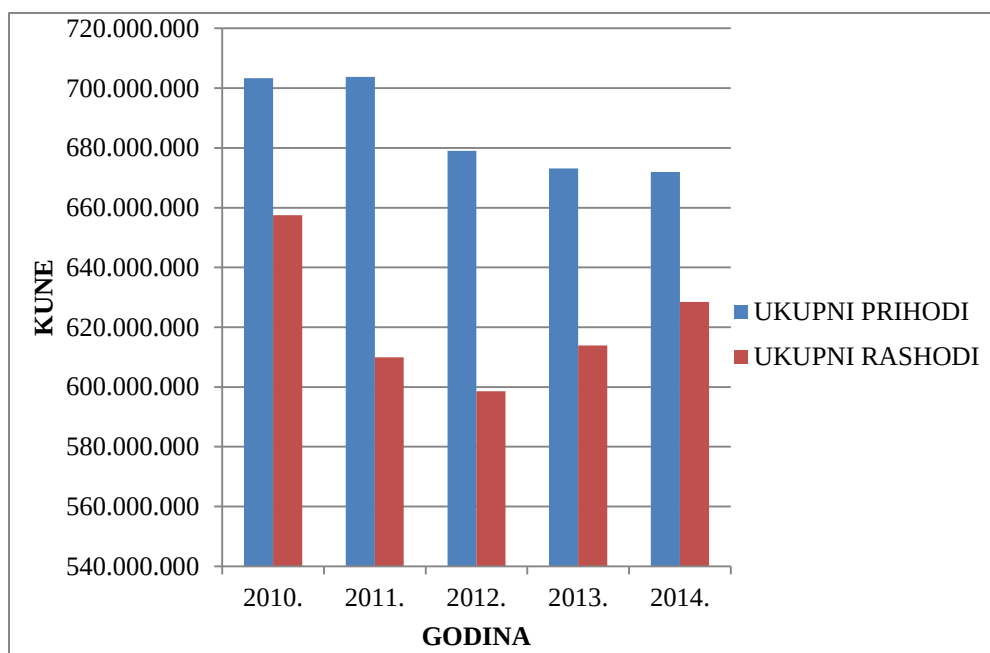
Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1 (Constant)	72456761,00	18861085,30		3,842	,031	12432369,77	132481152,2
Vrijeme	-3932250,700	7700005,830	-,283	-,511	,645	-28437105,80	20572604,40

a. Dependent Variable: Neto dobit Jadranskog osiguranja d.d.

Izvor: izrada autora prema podacima Jadranskog osiguranja d.d. (2010.-2014.)

U tablici 14 prikazane su vrijednosti ocijenjenih parametara, njihove standardne greške, empirijski t-omjeri i procjene parametara uz nivo pouzdanosti od 95%.

Može se zaključiti da je signifikantnost parametra uz vrijeme 0,645 što upućuje na zaključak da parametar nije statistički značajan čime se odbacuje hipoteza *H1 da neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. ima kontinuirani porast u promatranom razdoblju.*

Grafikon 7: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Grafikon 7 prikazuje kretanje ukupnih prihoda i rashoda u promatranom razdoblju. Uočava se da su ukupni prihodi premašuju ukupne rashode u svakoj promatranoj godini, ali da se ta razlika smanjuje u zadnje tri promatrane godine. Dakle, poduzeće ostvaruje sve manju aktivnost na području prihoda i rashoda. To je, naravno, za očekivati s obzirom da je već prikazano kako i neto dobitak ima trend pada.

Tablica 15: Apsolutna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
ZARAĐENE PREMIJE	-23.370.332	-13.423.284	-1.430.358	-6.126.299	-28.503.178
PRIHODI OD ULAGANJA	17.154.403	526.396	-9.780.057	-8.441.876	6.958.703
PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA	304.567	-573.763	822.162	-60.544	257.720
OSTALI OSIGURATELJNO - TEHNIČKI PRIHODI	5.161.076	8.295.642	-9.365.953	3.781.386	20.539.014
OSTALI PRIHODI	-10.289.837	5.595.567	-4.952.801	-449.170	2.036.614
IZDACI ZA OSIGURANE SLUČAJEVE	-55.281.580	-49.347.869	-1.534.271	-42.935.401	27.566.928
PROMJENA MATEMATIČKE PRIČUVE I OSTALIH TEH. PRIČUVA	-79.606	39.803	129.235	788	3.918
IZDACI ZA POVRATE PREMIJA	0	0	645.011	-910.501	375.285
POSLOVNI RASHODI	-704.276	20.255.481	12.909.151	26.716.142	-22.157.402
TROŠKOVI ULAGANJA	1.756.754	-9.719.897	-7.105.417	35.629.928	16.583.549
OSTALI TEHNIČKI TROŠKOVI	32.989.378	-21.599.242	-13.895.579	-7.737.953	-5.200.842
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE POREZA	23.085.507	60.792.283	-15.855.136	-22.059.507	-15.882.561
POREZ NA DOBIT:	2.220.145	12.786.393	-2.474.502	-800.862	-174.336
Tekući porezni trošak	2.220.145	12.786.393	-2.474.502	4.525.142	-5.500.340
Odgodeni porezni trošak (prihod)	0	0	0	5.326.004	-2.448.847
DOBIT ILI GUBITAK POSLIJE POREZA	20.865.362	48.005.890	-13.380.634	-21.258.645	-15.708.225
UKUPNI PRIHODI	-11.040.123	420.558	-24.707.007	-5.970.499	-1.159.974
UKUPNI RASHODI	-19.099.185	-47.585.331	-11.326.372	15.288.146	14.548.252

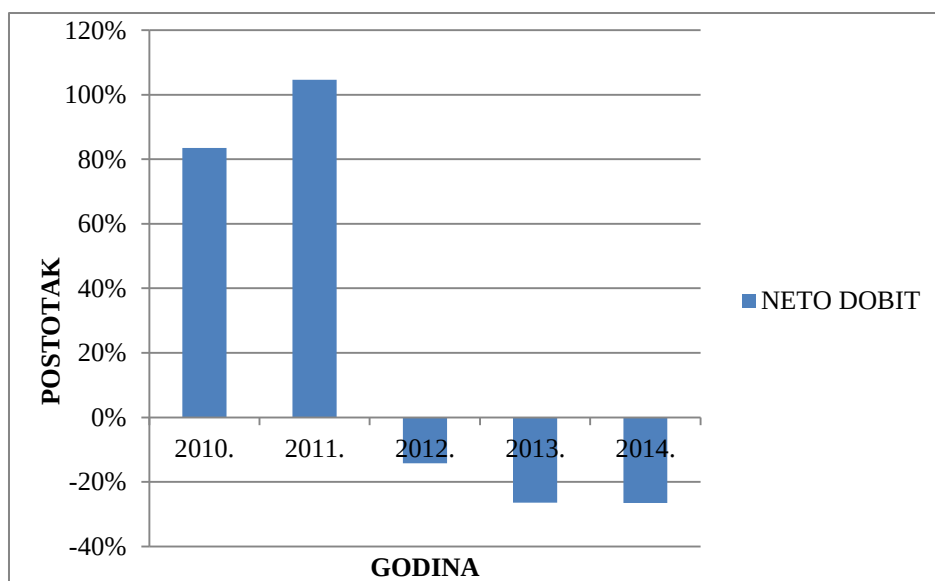
Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Tablica 16: Relativna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
ZARAĐENE PREMIJE	-3,57%	-2,13%	-0,23%	-1,00%	-4,68%
PRIHODI OD ULAGANJA	38,23%	0,85%	-15,64%	-16,00%	15,70%
PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA	33,52%	-47,30%	128,60%	-4,14%	18,40%
OSTALI OSIGURATELJNO - TEHNIČKI PRIHODI	212,41%	109,28%	-58,96%	57,99%	199,37%
OSTALI PRIHODI	-83,75%	280,26%	-65,24%	-17,02%	92,99%
IZDACI ZA OSIGURANE SLUČAJEVE	-16,58%	-17,75%	-0,67%	-18,90%	14,96%
PROMJENA MATEMATIČKE PRIČUVE I OSTALIH TEH. PRIČUVA	-200,00%	-100,00%	0,00%	0,61%	3,01%
IZDACI ZA POVRATE PREMIJA	0,00%	0,00%	0,00%	-141,16%	-141,36%
POSLOVNI RASHODI	-0,28%	8,04%	4,74%	9,37%	-7,11%
TROŠKOVI ULAGANJA	5,25%	-27,58%	-27,84%	193,50%	30,69%
OSTALI TEHNIČKI TROŠKOVI	74,34%	-27,92%	-24,92%	-18,48%	-15,24%
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE POREZA	61,07%	99,84%	-13,03%	-20,85%	-18,96%
POREZ NA DOBIT:	17,34%	85,09%	-8,90%	-3,16%	-0,71%
Tekući porezni trošak	17,34%	85,09%	-8,90%	17,86%	-18,42%
Odgodeni porezni trošak (prihod)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-45,98%
DOBIT ILI GUBITAK POSLIJE POREZA	83,48%	104,68%	-14,25%	-26,41%	-26,52%
UKUPNI PRIHODI	-1,55%	0,06%	-3,51%	-0,88%	-0,17%
UKUPNI RASHODI	-2,82%	-7,24%	-1,86%	2,55%	2,37%

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Tablice 15 i 16 prikazuju promjene stavki računa dobiti i gubitka u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni prihodi se smanjuju u svim godinama osim u 2011. godini kad ostvaruju mali porast 420.558 kn, odnosno od 0,06% u odnosu na 2010. godinu. Ukupni rashodi se također smanjuju prve tri godine promatranog razdoblja, dok zadnje dvije godine ostvaruju porast nešto viši od 2% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog tome je nagli porast troškova ulaganja 2013. godine od čak 35.629.928 kn u odnosu na prethodnu godinu. Također je zanimljiva stavka dobit ili gubitak nakon poreza, odnosno neto dobit, koja bilježi ekstreman rast u prve dvije godine promatranog razdoblja do čak 104%, dok zadnje tri promatrane godine ostvaruje pad što prikazuje grafikon 8. Time se još jednom odbacuje hipoteza H1 da neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. ima kontinuirani porast.

Grafikon 8: Kretanje relativne promjene neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

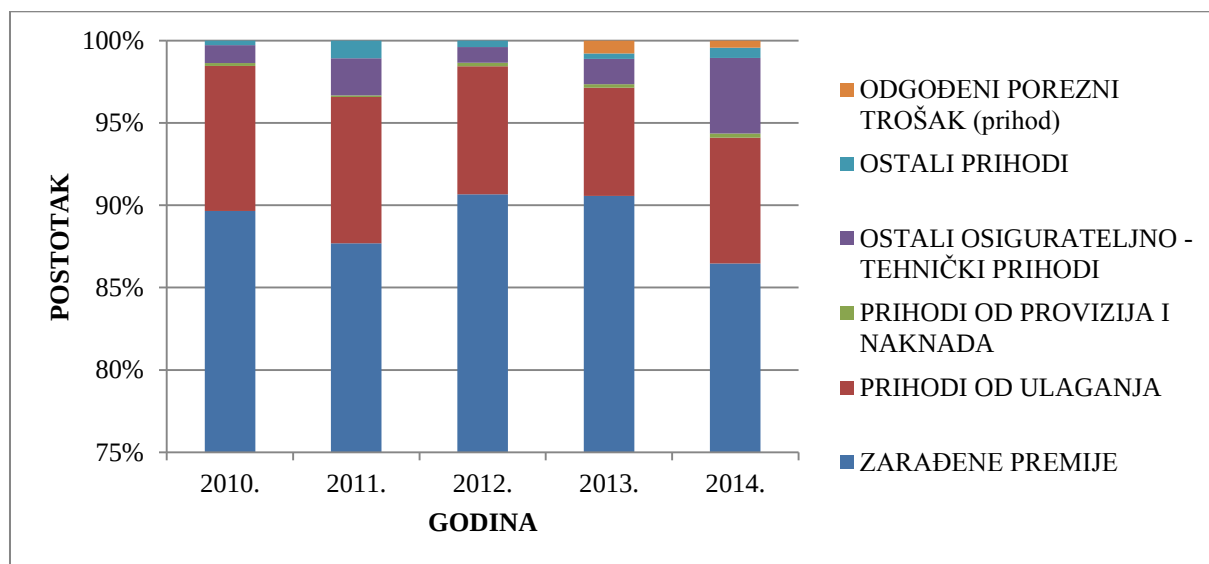
Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

Tablica 17: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
ZARAĐENE PREMIJE	89,65%	87,69%	90,66%	90,56%	86,47%
PRIHODI OD ULAGANJA	8,82%	8,89%	7,77%	6,59%	7,63%
PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA	0,17%	0,09%	0,22%	0,21%	0,25%
OSTALI OSIGURATELJNO - TEHNIČKI PRIHODI	1,08%	2,26%	0,96%	1,53%	4,59%
OSTALI PRIHODI	0,28%	1,08%	0,39%	0,33%	0,63%
ODGOĐENI POREZNI TROŠAK (prihod)	0,00%	0,00%	0,00%	0,79%	0,43%
UKUPNI PRIHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
IZDACI ZA OSIGURANE SLUČAJEVE	42,29%	37,50%	37,95%	30,01%	33,71%
PROMJENA MATEMATIČKE PRIČUVE I OSTALIH TEH. PRIČUVA	-0,01%	0,00%	0,02%	0,02%	0,02%
IZDACI ZA POVRATE PREMIJA	0,00%	0,00%	0,11%	-0,04%	0,02%
POSLOVNI RASHODI	38,30%	44,61%	47,61%	50,78%	46,08%
TROŠKOVI ULAGANJA	5,36%	4,18%	3,08%	8,80%	11,24%
OSTALI TEHNIČKI TROŠKOVI	11,77%	9,14%	6,99%	5,56%	4,60%
TEKUĆI POREZNI TROŠAK	2,29%	4,56%	4,23%	4,86%	4,33%
UKUPNI RASHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2009.-2014.)

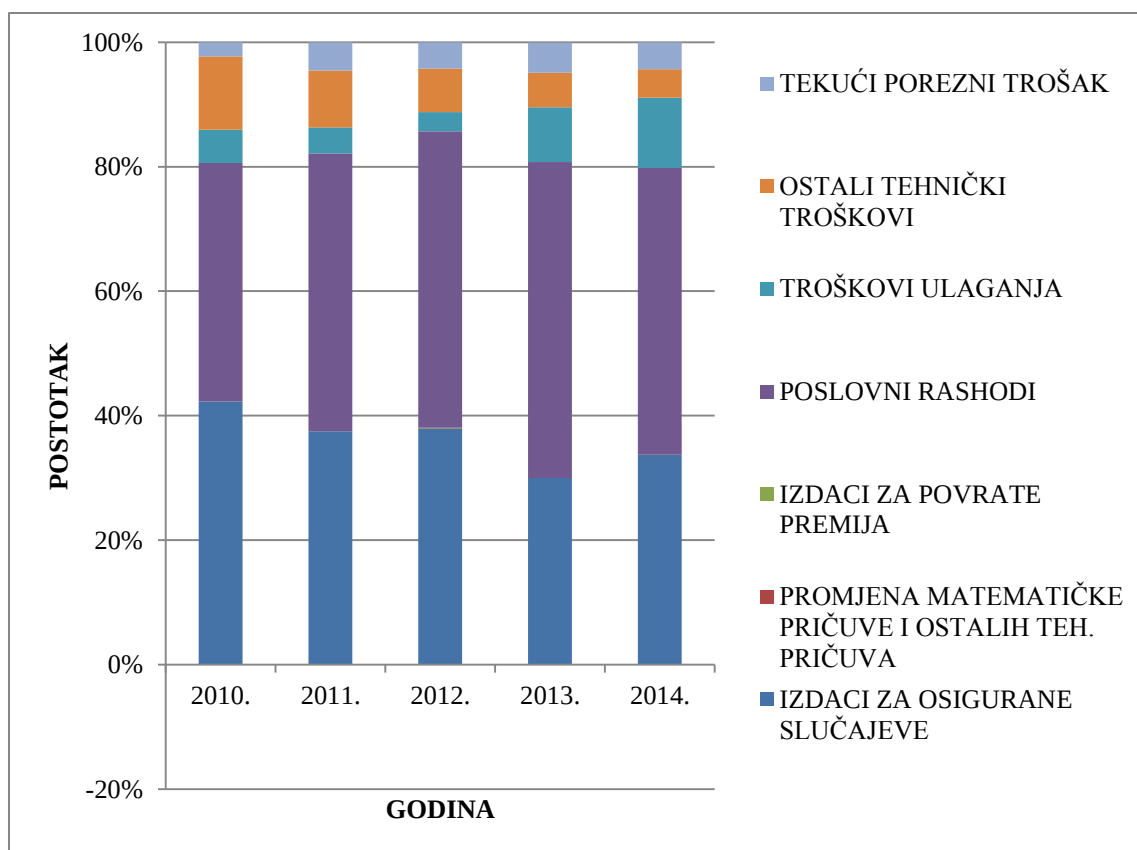
Tablica 17 prikazuje strukturu prihoda i rashoda za razdoblje 2010.-2014. godine. Najznačajniji dio ukupnih prihoda čine zarađene premije koje obuhvaćaju kroz sva promatrana razdoblja više od 80% ukupnih prihoda. Prema veličini udjela u ukupnim prihodima, slijede ih prihodi od ulaganja sa niskih 6-8%. Sve ostale vrste prihoda imaju udio do 5% što je vidljivo i na grafikonu 9.

Grafikon 9: Struktura ukupnih prihoda Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Najveći dio rashoda odnosi se na poslovne rashode koji obuhvaćaju troškove pribave i troškove uprave stoga se još nazivaju i izdaci za obavljanje djelatnosti. Njihov udio se kreće u rasponu 38-51%. Na grafikonu 10 se također može primjetiti kako nešto manji ali svakako značajan udio imaju izdaci za osigurane štete koji se odnose na likvidirane štete te na promjene pričuva za štete. Troškovi ulaganja i ostali tehnički troškovi imaju približno jednak raspon udjela (3-11,5%), uz obilježje da kad jedan bilježi rast udjela, drugi te iste godine bilježi pad svog udjela. Tako troškovi ulaganja u promatranom razdoblju najveći udio imaju 2014. godine od 11,24%, a ostali tehnički troškovi te iste godine bilježe najniži udio od 4,60%. Ono što je također vidljivo na grafikonu je tekući porezni trošak koji ima skoro pa jednak udio (4,23-4,86%) u svim godinama promatranog razdoblja osim u 2010. godini kad mu udio iznosi 2,29%. Izdaci za povrate premija i promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva imaju zanemariv udio u ukupnim rashodima, stoga se na grafikonu njihovi udjeli ne mogu niti uočiti.

Grafikon 10: Struktura ukupnih rashoda Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

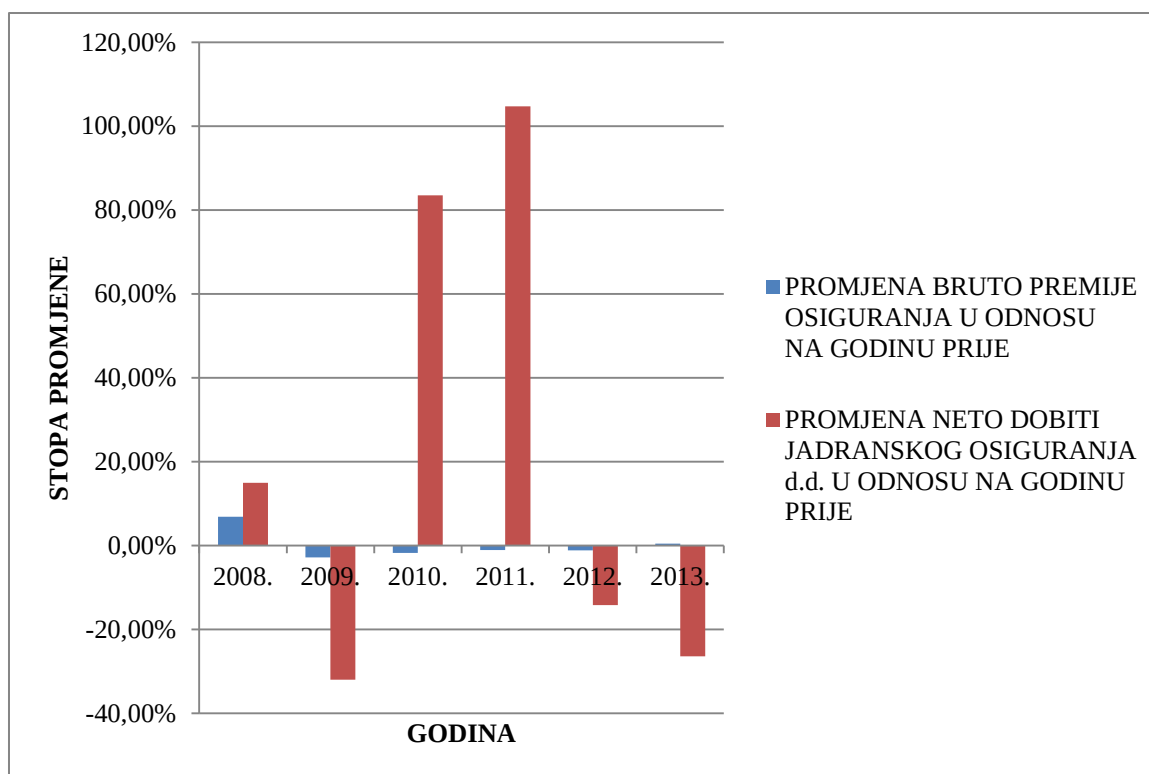
Kako bi se ispitala druga hipoteza provedena je komparacija promjena bruto premije osiguranja s promjenom neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. što prikazuje tablica 18.

Tablica 18: Kretanje ukupne bruto premije osiguranja i neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2007.-2013.

GODINA	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
UKUPNA ZARAČUNATA BRUTO PREMIJA OSIGURANJA	9.064.932	9.686.102	9.411.336	9.245.543	9.145.245	9.038.945	9.076.300
PROMJENA BRUTO PREMIJE OSIGURANJA U ODNOSU NA GODINU PRIJE	/	6,85%	-2,84%	-1,76%	-1,08%	-1,16%	0,41%
NETO DOBIT JADRANSKOG OSIGURANJA d.d.	31.983.001	36.754.967	24.995.669	45.861.031	93.866.921	80.486.287	59.227.642
PROMJENA NETO DOBITI JADRANSKOG OSIGURANJA d.d. U ODNOSU NA GODINU PRIJE	/	14,92%	-31,99%	83,48%	104,68%	-14,25%	-26,41%

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2007.-2013.) i statističkim izvještajima Hrvatskog ureda za osiguranje (2007.-2013.)

Grafikon 11 prikazuje kako 2008. godine, povećanje bruto premije osiguranja je praćeno povećanjem neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d.. Isto takvo praćenje se ponovilo 2009. godine kada se ostvario pad bruto premija osiguranja kao i pad neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d.. Međutim, već iduće godine, pad/rast bruto premije osiguranja više nije bio praćen padom/rastom neto dobiti promatranog društva. 2010. kao i 2011. godine bilježi se pad bruto premije osiguranja, a neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. ostvaruje rast više od 80%. 2012. godine, bruto premija osiguranja i neto dobit promatranog društva ostvaruju pad u odnosu na prethodnu godinu, a 2013. godine bruto premija osiguranja bilježi porast dok neto dobit društva bilježi pad.

Grafikon 11: Kretanje ukupne bruto premije osiguranja i neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2007.-2013.

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2007.-2013.) i statističkim izvještajima Hrvatskog ureda za osiguranje (2007.-2013.)

Iz svega navedenog može se zaključiti da se odbacuje hipoteza H2 - Povećanje bruto premija osiguranja utječe na povećanje neto dobiti iz poslovanja Jadranskog osiguranja d.d. Međutim, potrebno je provesti i regresijsku analizu kako bi se spomenuto dokazalo.

Tablica 19: Osnovni podaci o ocijenjenom modelu s neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. kao zavisnom varijablom

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,716 ^a	,513	,392	20558683,688

a. Predictors: (Constant), Bruto premija osiguranja

Izvor: izrada autora prema podacima Jadranskog osiguranja d.d. (2010.-2014.)

U tablici 19 izračunat je koeficijent determinacije $r^2=0,513$ što znači da je ocijenjenim regresijskim modelom protumačeno 51,3% sume kvadrata ukupnih odstupanja zavisne varijable od njene aritmetičke sredine.

Tablica 20: Tablica ANOVA ocijenjenog regresijskog modela

ANOVA ^a					
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1	1783206552818 212,200	4,219	,109 ^b
	Residual	4	1690637899974 291,800		
	Total	5	3473844452792 504,000		

a. Dependent Variable: Neto dobit Jadranskog osiguranja d.d.

b. Predictors: (Constant), Bruto premija osiguranja

Izvor: izrada autora prema podacima Jadranskog osiguranja d.d. (2010.-2014.)

Prema tablici 20, empirijska signifikantnost iznosi 10,9% što je veće od 5% te se zaključuje da ocijenjeni regresijski model nije statistički značajan.

Tablica 21: Regresijski parametri modela

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	771180917,2	347865208,7	2,217	,091	-194647738,8	1737009573
	Bruto premija osiguranja	-77,080	37,526	-,716	,109	-181,269	27,110

a. Dependent Variable: Neto dobit Jadranskog osiguranja d.d.

Izvor: izrada autora prema podacima Jadranskog osiguranja d.d. (2010.-2014.)

U tablici 21 prikazane su vrijednosti ocijenjenih parametara, njihove standardne greške, empirijski t-omjeri i procjene parametara uz nivo pouzdanosti od 95%.

Može se zaključiti da je signifikantnost parametra uz bruto premiju osiguranja 0,109 što upućuje na zaključak da parametar nije statistički značajan čime se odbacuje hipoteza *H1 da povećanje bruto premija osiguranja utječe na povećanje neto dobiti iz poslovanja Jadranskog osiguranja d.d.*

3.4. Analiza putem financijskih pokazatelja u razdoblju 2010.-2014.g.

S ciljem dobivanja slike o financijskoj uspješnosti poslovanja Jadranskog osiguranja d.d. potrebno je napraviti i analizu putem financijskih pokazatelja te ih usporediti sa prethodnim godinama kako bi se otkrio trend kretanja određenih događaja. U nastavku su izračunati odabrani financijski pokazatelji poduzeća.

3.4.1. Pokazatelji likvidnosti

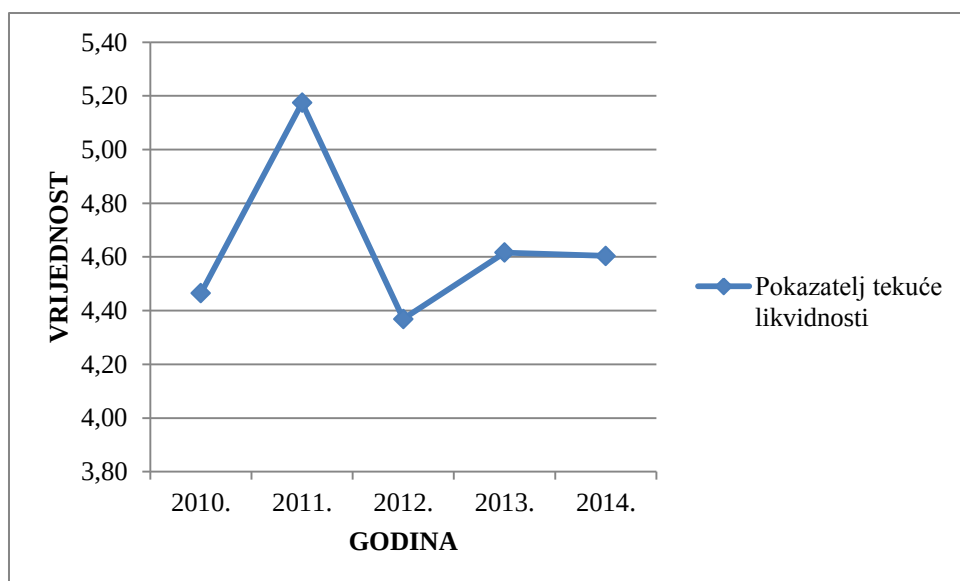
Tablica 22: Pokazatelj tekuće likvidnosti za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pokazatelj tekuće likvidnosti ⁵³	4,47	5,17	4,37	4,62	4,60

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Pokazatelj tekuće likvidnosti predstavlja ocjenu likvidnosti i preporuča se da bi trebao iznositi najmanje 2, što znači da kratkotrajna imovina mora biti dva puta veća od kratkoročnih obveza. Kod Jadranskog osiguranja d.d. pokazatelj tekuće likvidnosti je u svim promatranim godinama iznad poželjne vrijednosti te se kreće u intervalu od 4 do 5,17 što prikazuje grafikon 12. To znači da poduzeće ima znatno više kratkotrajne imovine nego kratkoročnih obveza, čak četiri do pet puta više. 2011. godine je ostvarena najviša vrijednost pokazatelja, dok je 2010. godine pokazatelj imao najnižu vrijednost. Budući da je pokazatelj u promatranom razdoblju previsok, može upućivati na slabo upravljanje kratkotrajnom imovinom ili slabo korištenje kratkoročnih kredita što ima za posljedicu negativan utjecaj na dugoročnu profitabilnost tvrtke.

⁵³ Budući da u financijskim izvještajima osiguravajućih društava nije jasno definirana kratkotrajna ni dugotrajna imovina, autor je prema vlastitoj procjeni kao i prema primjeru iz godišnjeg izvještaja Jadranskog osiguranja d.d. izvršio podjelu imovine. U dugotrajnu imovinu spada: nematerijalna imovina, materijalna imovina, ulaganja u zemljišta i građevinske objekte, ulaganja u podružnice i pridružena društva i ulaganja raspoloživa za prodaju. U kratkotrajnu imovinu spada: ulaganja koja se drže do dospijeća, ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, depoziti, zajmovi, potraživanja, udio reosiguranja u tehničkim pričuvama, odgođena i tekuća porezna imovina kao i ostala imovina (novac u banci i blagajni i ostalo).

Grafikon 12: Kretanje pokazatelja tekuće likvidnosti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima financijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

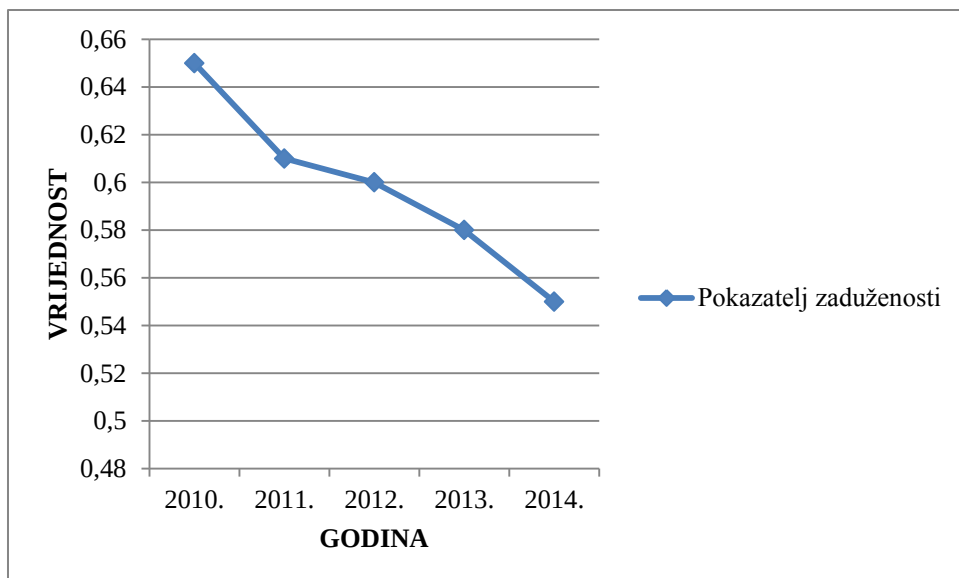
3.4.2. Pokazatelji zaduženosti

Tablica 23: Pokazatelji zaduženosti za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pokazatelj zaduženosti	0,65	0,61	0,6	0,58	0,55
Pokazatelj pokrića kamata	19,52	35,93	23,72	31,49	10,72

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

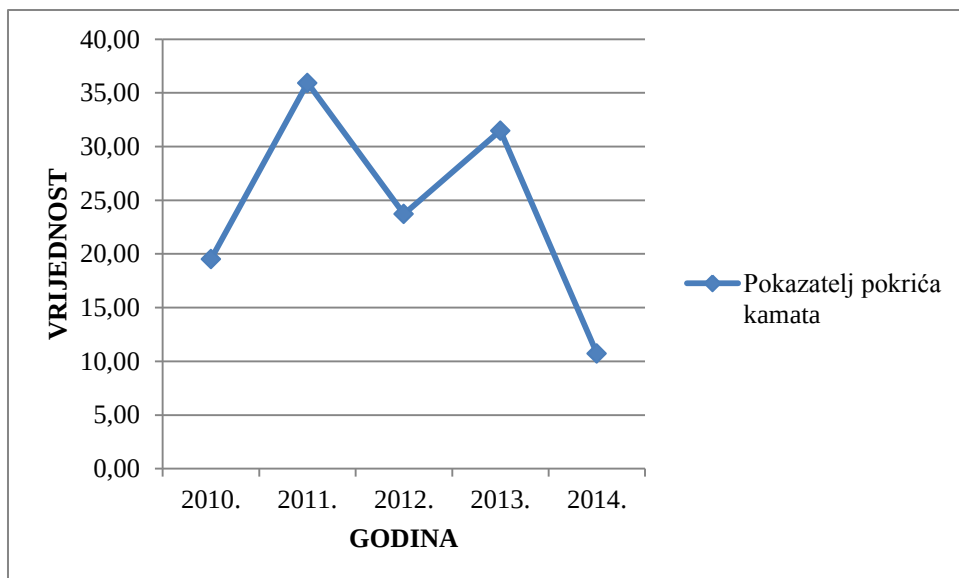
Pokazatelj zaduženosti pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik financiranja, odnosno koliki je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Kontrolna mjera pokazatelja trebala bi biti 0,5 ili manje. Tablica 23 pokazuje da je vrijednost ovog pokazatelja iznad 0,5 u svim promatranim godinama. Pokazatelj ima silazan trend te 2014. godine je smanjen na 0,55 što se može uočiti na grafikonu 13. Što je veći stupanj zaduženosti, veći je i rizik ulaganja u poduzeće odnosno, potrebno je plaćati veće troškove kamata.

Grafikon 13: Kretanje pokazatelja zaduženosti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima finansijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Pokazatelj pokrića kamata pokazuje koliko su troškovi kamata pokriveni s dobiti prije oporezivanja. Poželjnim se smatra što veći odnos, jer u tom slučaju manja rizičnost podmirenja obveza po dospjelim kamatama, međutim, visok pokazatelj može značiti da nije dovoljno iskorištena finansijska poluga. Najviša vrijednost pokazatelja je zabilježena 2011. godine, čak 35,93, a najniža vrijednost 2014. godine kada je iznosio svega 10,72 što pokazuje grafikon 14.

Grafikon 14: Kretanje pokazatelja pokrića kamata Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima financijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

3.4.3. Pokazatelji profitabilnosti

Tablica 24: Pokazatelji profitabilnosti za razdoblje 2010.-2014.

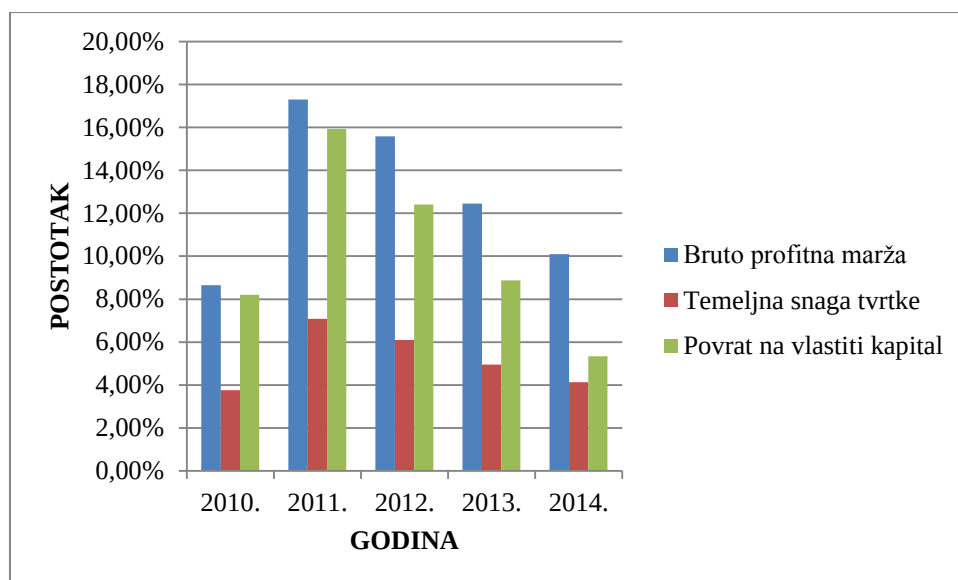
GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Bruto profitna marža	8,66%	17,29%	15,58%	12,44%	10,10%
Temeljna snaga tvrtke	3,77%	7,09%	6,09%	4,95%	4,14%
Povrat na vlastiti kapital	8,21%	15,93%	12,41%	8,88%	5,34%

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Bruto profitna marža pokazuje koliko bruto dobiti daje 100 jedinica prihoda te je poželjna što viša vrijednost pokazatelja. Najviša vrijednost pokazatelja je ostvarena 2011. godine nakon čega se svake godine smanjuje što se može uočiti na grafikonu 15.

Temeljna snaga tvrtke pokazuje odnos EBIT-a i ukupne imovine. Na grafikonu 15 je prikazano kako se 2011. godina ponovno pokazuje kao najprofitabilnija i prema ovom pokazatelju, a već sljedeće godine vrijednost pokazatelja pada i nastavlja padati do kraja promatranog razdoblja zbog toga što porast imovine nije bio praćen odgovarajućim rastom EBIT-a.

Povrat na vlastiti kapital (ROE) je udjel neto dobiti u glavnici, a govori o rentabilnosti investiranja u dionice ili udjele poduzeća, odnosno pokazuje koliki je povrat na uloženi kapital. Naravno, poželjno je da je rentabilnost glavnice što veća. Najviši pokazatelj se opet ostvaruje u 2011. godini kada iznosi 15,93%, a najniži 2014. godine, svega 5,34%.

Grafikon 15: Kretanje pokazatelja profitabilnosti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

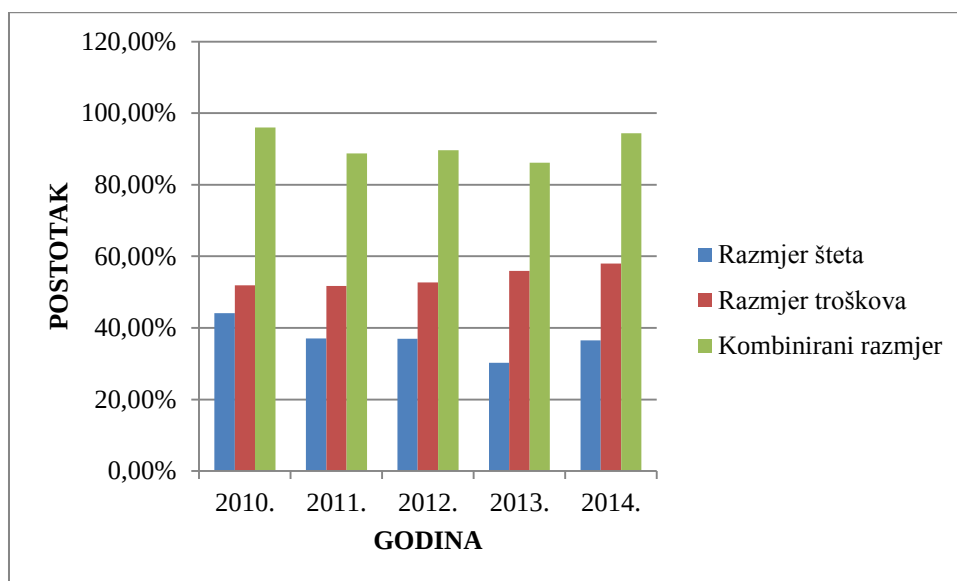
Izvor: izrada autora prema podacima financijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Tablica 25: Kombinirani pokazatelji osiguranja za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Razmjer šteta	44,09%	37,06%	36,92%	30,25%	36,48%
Razmjer troškova	51,86%	51,69%	52,69%	55,92%	57,94%
Kombinirani razmjer	95,96%	88,75%	89,61%	86,17%	94,42%

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Kombinirani razmjer predstavlja zbroj razmjera šteta i razmjera troškova te pokazuje tehnički rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja sredstava, odnosno investiranja. Poželjno je da je vrijednost razmjera šteta i troškova što manja. Iz grafikona 16 vidljivo je kako se razmjer šteta smanjuje sve do zadnje godine promatranog razdoblja, dok razmjer troškova ima trend rasta u čitavom promatranom razdoblju. Međutim, kombinirani razmjer je ispod 100% u svim godinama što je povoljno za poduzeće jer reflektira pozitivan rezultat iz poslovanja preuzimanja rizika.

Grafikon 16: Kretanje kombiniranih pokazatelja osiguranja Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: izrada autora prema podacima financijskim izvještajima poduzeća Jadransko osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Prema izračunatim pokazateljima, može se zaključiti da poduzeće posluje uspješno u promatranom razdoblju. Jadransko osiguranje d.d. je imalo najviše uspjeha 2011. godine kada su svi pokazatelji imali najbolje vrijednosti. Pokazatelj likvidnosti je viši od 2 u čitavom promatranom razdoblju čime se ne dovodi u pitanje podmirenje obveza. Pokazatelji zaduženosti su viši od optimalnih vrijednosti, ali imaju trend pada što je pozitivno za poslovanje društva. Pokazatelji profitabilnosti ukazuju da je poduzeće profitabilno u svim promatranim godinama, ali nažalost, uz trend pada. Najznačajniji pokazatelji osiguranja, razmjera šteta, razmjera troškova i kombinirani razmjera pokazuju da se društvo u promatranom razdoblju nalazi u grupi osiguravajućih društava čije naknade štete i troškovi ne prelaze svotu premija osiguranja, odnosno veće su ostvarene premije osiguranja nego što su to troškovi tih premija.

4. USPOREDBA JADRANSKOG OSIGURANJA d.d. S ODABRANIM KONKURENTIMA

4.1. Odabrani konkurenti

4.1.1. Euroherc osiguranje

„Euroherc osiguranje d.d. već 23 godine uspješno posluje na dinamičnom osigurateljnom tržištu i svakodnevno brine o sigurnosti svojih osiguranika. Tijekom tog razdoblja, Euroherc osiguranje d.d. je postavilo stabilne i čvrste temelje za uspješno poslovanje te izgradilo respektabilno i prepoznatljivo ime. Društvo nudi kvalitetne i inovativne proizvode za sigurnost i financijsku zaštitu klijenata. Zauzima drugo mjesto na tržištu neživotnih osiguranja što mu je omogućila jasna strategija usmjerena na inovativan i održiv rast. Društvo zapošljava 1100 motiviranih i stručnih zaposlenika koji provode zadanu strategiju. 14 moderno opremljenih podružnica i više od 440 prodajnih mjesta pokazatelj su kontinuiranog ulaganja u vlastite kapacitete, infrastrukturu i zaposlenike. Upravo je to doprinijelo tomu da je Euroherc jedno od vodećih društava za neživotna osiguranja, dostupno velikom broju građana. Kontinuirano kapitalno ulaganje u vlastite poslovne objekte i infrastrukturu je ujedno ulaganje u resurse Republike Hrvatske te je poruka da se Društvo osigurateljnom zaštitom namjerava baviti dugoročno.“⁵⁴

⁵⁴ Euroherc osiguranje d.d.: <http://www.euroherc.hr/>; [pristupljeno 10.08.2016.]

Tablica 26: Odabrani financijski pokazatelji Euroherc osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pokazatelj tekuće likvidnosti⁵⁵	6,15	5,50	5,31	5,37	5,33
Pokazatelj zaduženosti	0,71	0,68	0,65	0,63	0,61
Pokazatelj pokrića kamata	29,60	53,33	35,07	40,42	30,23
Bruto profitna marža	10,86%	21,37%	16,85%	12,66%	11,70%
Temeljna snaga tvrtke	4,52%	8,45%	6,38%	5,09%	4,30%
Povrat na vlastiti kapital	12,71%	25,17%	15,93%	11,51%	8,19%
Razmjer šteta	51,09%	34,94%	35,53%	34,38%	36,96%
Razmjer troškova	45,11%	51,08%	53,39%	52,71%	58,78%
Kombinirani razmjer	96,20%	86,02%	88,92%	87,09%	95,74%

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Euroherc osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Tablica 26 prikazuje odabrane pokazatelje Euroherc osiguranja d.d. za promatrano razdoblje. Pokazatelj tekuće likvidnosti je iznad poželjne vrijednosti i ukazuje da poduzeće ima znatno više kratkotrajne imovine nego kratkoročnih obveza i da je sposobno u roku podmiriti svoje kratkoročne obveze. Pokazatelj zaduženosti koji ukazuje koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora je najviši na početku promatranog razdoblja te s vremenom opada što je povoljno za poduzeće. Pokazatelj pokrića kamata je također visok u čitavom promatranom razdoblju, a najvišu vrijednost pokazatelj ima 2011. godine nakon čega opada, ali i dalje zadržava visoku vrijednost. Za pokazatelje profitabilnosti poželjna je što viša vrijednost te je najviša vrijednost svih izračunatih pokazatelja profitabilnosti ostvarena 2011. godine nakon čega vrijednost pokazatelja do kraja razdoblja opada. Vrijednost kombiniranog razmjera je u promatranom razdoblju niža od 100% iako razmjer troškova ima trend rasta.

4.1.2. Sunce osiguranje d.d.

„Sunce osiguranje d.d. je osigurateljna tvrtka koja na hrvatskom tržištu uspješno posluje od 1996. godine. Od 2004. godine društvo intenzivnije razvija program dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, tako da je danas Sunce prepoznatljiv brend u ovom segmentu osiguranja. Pored dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, društvo je registrirano na sve vrste

⁵⁵ Budući da u financijskim izvještajima osiguravajućih društava nije jasno definirana kratkotrajna ni dugotrajna imovina, autor je prema vlastitoj procjeni kao i prema primjeru iz godišnjeg izvještaja Jadranskog osiguranja d.d. izvršio podjelu imovine. U dugotrajnu imovinu spada: nematerijalna imovina, materijalna imovina, ulaganja u zemljišta i građevinske objekte, ulaganja u podružnice i pridružena društva i ulaganja raspoloživa za prodaju. U kratkotrajnu imovinu spada: ulaganja koja se drže do dospijeća, ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, depoziti, zajmovi, potraživanja, udio reosiguranja u tehničkim pričuvama, odgođena i tekuća porezna imovina kao i ostala imovina (novac u banci i blagajni i ostalo).

neživotnih osiguranja, a posebno se specijaliziralo za osobna osiguranja (osiguranja od nezgode). Sunce posluje putem 5 podružnica, 3 zastupstva i više od 50 prodajnih mjesta u Hrvatskoj.⁵⁶

Tablica 27: Odabrani financijski pokazatelji Sunce osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pokazatelj tekuće likvidnosti ⁵⁷	3,15	2,64	2,59	2,35	2,42
Pokazatelj zaduženosti	0,66	0,65	0,64	0,58	0,52
Pokazatelj pokrića kamata	45,24	20,63	8,90	7,81	13,29
Bruto profitna marža	8,94%	6,38%	5,36%	4,74%	7,03%
Temeljna snaga tvrtke	4,84%	3,25%	2,93%	2,81%	2,13%
Povrat na vlastiti kapital	12,60%	7,54%	6,04%	4,26%	3,17%
Razmjer šteta	68,36%	70,90%	63,85%	49,96%	55,18%
Razmjer troškova	33,13%	33,95%	38,71%	57,65%	68,90%
Kombinirani razmjer	101,49%	104,85%	102,56%	107,61%	124,08%

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Sunce osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Tablica 27 pokazuje odabrane pokazatelje poduzeća Sunce osiguranje d.d. za razdoblje 2010.-2014. U svim promatranim godinama pokazatelj tekuće likvidnosti je iznad 2 što ukazuje da poduzeće ima sposobnost podmiriti svoje kratkoročne obveze iz kratkotrajne imovine. Pokazatelj zaduženosti se kroz promatano razdoblje smanjuje te 2014. godine iznosi 0,52 što je vrlo blizu željenoj vrijednosti pokazatelja. Pokazatelj pokrića kamata je u prve dvije godine promatranog razdoblja bio visok, no nakon toga znatno opada zbog udvostručenja kamata u odnosu na godinu prije. Pokazatelji profitabilnosti su pozitivni što ukazuje na profitabilno poslovanje unatoč njihov niskim vrijednostima. Međutim, pokazatelji osiguranja nisu optimalni. Razmjer troškova bi trebao iznositi 20-30%, a kod Sunce osiguranja d.d. zadnje dvije promatrane godine on iznosi dvostruko više od poželjne vrijednosti. Stoga je vrijednost kombiniranog pokazatelja iznad 100% u svim promatranim godinama što ukazuje da na to da naknade štete i troškovi prelaze svotu premija osiguranja.

⁵⁶ financijski izvještaji poduzeća Sunce osiguranje d.d., preuzeto sa www.fina.hr/javna_objava

⁵⁷ Budući da u financijskim izvještajima osiguravajućih društava nije jasno definirana kratkotrajna ni dugotrajna imovina, autor je prema vlastitoj procjeni kao i prema primjeru iz godišnjeg izvještaja Jadranskog osiguranja d.d. izvršio podjelu imovine. U dugotrajnu imovinu spada: nematerijalna imovina, materijalna imovina, ulaganja u zemljišta i građevinske objekte, ulaganja u podružnice i pridružena društva i ulaganja raspoloživa za prodaju. U kratkotrajnu imovinu spada: ulaganja koja se drže do dospeljeća, ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, depoziti, zajmovi, potraživanja, udio reosiguranja u tehničkim pričuvama, odgođena i tekuća porezna imovina kao i ostala imovina (novac u banci i blagajni i ostalo).

4.1.3. Hok-osiguranje d.d.

„Hrvatska osiguravajuća kuća d.d. na tržištu osiguranja prisutna je od 2001. godine. Registrirano tada kao HOK-OSIGURANJE d.d. za osiguranje od odgovornosti odvjetničke djelatnosti, obavljalo je samo poslove osiguranja od profesionalne odgovornosti odvjetnika. U razdoblju 2002.-2006. postignut je zavidan poslovni rezultat u tržišnom segmentu osiguranja od profesionalne odgovornosti odvjetnika, u kojem je Hrvatska osiguravajuća kuća d.d. i danas tržišni lider, s tržišnim udjelom od više od 90%. Krajem 2006. godine, a u procesu usklađivanja s odredbama Zakona o osiguranju, u Društvu se odvijaju strateške organizacijske, financijske, formalne i sve druge promjene, s ciljem daljnjeg napretka Društva i opstanka na sve zahtjevnijem tržištu. Konačni rezultat navedenih promjena je rješenje HANFA-e, kojim se Hok-osiguranju d.d. daje dozvola za sklapanje i ispunjavanje ugovora iz svih vrsta neživotnih osiguranja. Tijekom 2007. godine izvršena je promjena imena tvrtke u Hrvatska Osiguravajuća kuća d.d. ali se i dalje služi nazivom Hok-osiguranje d.d. Danas se Hok-osiguranje d.d. bavi poslovima svih vrsta neživotnih osiguranja na cjelokupnom teritoriju RH. Oslanjajući se na postojeću bazu klijenata, strategija je ostvariti visoku specijalizaciju ne samo u osiguranjima od odgovornosti, već u svim vrstama osiguranja. Društvo je provelo procese reorganizacije, redizajna postojećih i definiranja novih proizvoda te razvoja i implementacija prodajnih kanala.“⁵⁸

⁵⁸ Hok-osiguranje d.d.: <http://www.hok-osiguranje.hr/o-nama-g915.aspx>; [pristupljeno 10.08.2016.]

Tablica 28: Odabrani financijski pokazatelji Hok-osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pokazatelj tekuće likvidnosti⁵⁹	12,37	11,74	11,18	8,35	12,79
Pokazatelj zaduženosti	0,86	0,84	0,82	0,8	0,76
Pokazatelj pokrića kamata	121,01	36,29	997,04	64,51	70,94
Bruto profitna marža	2,75%	9,13%	12,65%	11,64%	14,01%
Temeljna snaga tvrtke	1,93%	5,69%	7,35%	5,63%	7,28%
Povrat na vlastiti kapital	14,09%	34,69%	42,03%	31,96%	23,34%
Razmjer šteta	59,35%	51,41%	47,58%	47,06%	45,74%
Razmjer troškova	40,66%	41,24%	43,75%	43,71%	46,16%
Kombinirani razmjer	100,01%	92,65%	91,33%	90,77%	91,90%

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Hok-osiguranje d.d. (2010.-2014.)

Pokazatelji poslovanja Hok-osiguranja d.d. prikazani su u tablici 28. Pokazatelj tekuće likvidnosti je višestruko veći od minimalne vrijednosti pokazatelji koja iznosi 2. Kratkotrajna imovina čak 8-12 puta veća od kratkoročnih obveza u promatranom razdoblju čime je poduzeće sposobno da u roku podmiri svoje obveze. Iako se s vremenom snižava, pokazatelj zaduženosti je i dalje na visokoj razini pa tako društvo u 2014. godini čak 76% svoje imovine financira iz tuđih izvora. Kod pokazatelja pokrića kamata zanimljivo je koliko je vrijednost pokazatelja visoka u 2010. i 2012. godini. 2010. godine kamate su iznosile vrlo malo što opravdava tako visoku vrijednost, a 2012. godine se dobit udvostručila, a kamate se smanjile nekoliko puta u odnosu na godinu prije što dovodi do izrazito visoke vrijednosti pokazatelja. Svi pokazatelji profitabilnosti ukazuju na to kako je društvo u promatranom razdoblju profitabilno i kako je 2012. godina bila najprofitabilnija jer su tada vrijednosti svih pokazatelja najviše. Vrijednost kombiniranog razmjera samo je u prvoj promatranoj godini neznatno viša od 100%, a u svim ostalim godinama iznosi manje što je povoljno za poduzeće jer svota premije osiguranja prelazi svotu troškova.

⁵⁹ Budući da u financijskim izvještajima osiguravajućih društava nije jasno definirana kratkotrajna ni dugotrajna imovina, autor je prema vlastitoj procjeni kao i prema primjeru iz godišnjeg izvještaja Jadranskog osiguranja d.d. izvršio podjelu imovine. U dugotrajnu imovinu spada: nematerijalna imovina, materijalna imovina, ulaganja u zemljišta i građevinske objekte, ulaganja u podružnice i pridružena društva i ulaganja raspoloživa za prodaju. U kratkotrajnu imovinu spada: ulaganja koja se drže do dospeljeća, ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, depoziti, zajmovi, potraživanja, udio reosiguranja u tehničkim pričuvama, odgođena i tekuća porezna imovina kao i ostala imovina (novac u banci i blagajni i ostalo).

4.1.4. Velebit osiguranje d.d.

„Velebit osiguranje d.d. započelo je s radom 2007. godine a registrirano je za obavljanje poslova neživotnih osiguranja. Danas zapošljava dvjestotinjak stručnih djelatnika s dugogodišnjim iskustvom u osigurateljnoj djelatnosti. Zastupljen je u svim većim gradovima u više od 40 prodajnih ureda a u ponudi ima preko 70 programa osiguranja. Kao članica Sava Re Grupe, Velebit osiguranje d.d. je dio jedne od najvećih financijskih grupacija jugoistočne Europe. Velebit osiguranje d.d. svoje poslovanje vidi kao sustavan i kontinuiran rast i razvoj, temeljen na profesionalnosti svojih djelatnika, poštivanju propisa i pravila struke.“⁶⁰

Tablica 29: Odabrani financijski pokazatelji Velebit osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.

GODINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pokazatelj tekuće likvidnosti ⁶¹	4,59	5,06	5,88	12,63	3,88
Pokazatelj zaduženosti	0,81	0,86	0,79	0,78	0,60
Pokazatelj pokrića kamata	0,00	-1022,27	-6,32	-14,37	-43,01
Profitna marža prije oporezivanja	-29,90%	-33,49%	-8,84%	-9,32%	-24,54%
Temeljna snaga tvrtke	-12,26%	-13,92%	-3,14%	-3,01%	-7,88%
Povrat na vlastiti kapital	-38,78%	-49,48%	-14,36%	0,17%	-19,47%
Razmjer šteta	69,66%	70,58%	53,13%	45,01%	54,51%
Razmjer troškova	67,24%	62,86%	63,11%	59,75%	67,59%
Kombinirani razmjer	136,90%	133,44%	116,24%	104,76%	122,10%

Izvor: izrada autora prema godišnjim izvještajima poduzeća Velebit osiguranje d.d. (2010.-2014.)

U tablici 29 su prikazani odabrani pokazatelji poslovanja Velebit osiguranja d.d. za promatrano razdoblje. Pokazatelji likvidnosti su iznad idealne vrijednost i ukazuju da poduzeće ima više kratkotrajne imovine nego kratkotrajnih obveza i da je sposobna u roku podmiriti svoje kratkoročne obveze. Pokazatelj zaduženosti je znatno visok u prve dvije promatrane godine nakon čega se smanjuje, ali i dalje ima poželjnu vrijednost. Pokazatelj pokrića kamata kao i pokazatelji profitabilnosti su negativni budući da poduzeće posluje s

⁶⁰ Velebit osiguranje d.d.: <http://www.velebit-os.hr/hr/>; [pristupljeno 10.08.2016.]

⁶¹ Budući da u financijskim izvještajima osiguravajućih društava nije jasno definirana kratkotrajna ni dugotrajna imovina, autor je prema vlastitoj procjeni kao i prema primjeru iz godišnjeg izvještaja Jadranskog osiguranja d.d. izvršio podjelu imovine. U dugotrajnu imovinu spada: nematerijalna imovina, materijalna imovina, ulaganja u zemljišta i građevinske objekte, ulaganja u podružnice i pridružena društva i ulaganja raspoloživa za prodaju. U kratkotrajnu imovinu spada: ulaganja koja se drže do dospelja, ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, depoziti, zajmovi, potraživanja, udio reosiguranja u tehničkim pričuvama, odgođena i tekuća porezna imovina kao i ostala imovina (novac u banci i blagajni i ostalo).

gubitkom u promatranom razdoblju. Vrijednosti razmjera šteta i razmjera troškova, kao i kombiniranog razmjera su previsoke u promatranom razdoblju što govori da je rezultat preuzimanja rizika negativan tj. naknade štete i troškovi prelaze svotu premija osiguranja. Visoka vrijednost kombiniranog razmjera je posljedica rasta troškova osiguravajućeg društva u odnosu na premije osiguranja.

4.2. Komparativna analiza poslovanja odabranih poduzeća

Komparacija odabranih poduzeća provest će se pomoću dvije metode: multivariantne Cluster analize i PROMETHEE metode za višekriterijsko odlučivanje, u dvije godine: 2012. godine i 2014. godine.

4.2.1. Klasifikacija odabranih osiguravajućih društava pomoću multivariantne Cluster analize

Multivariantna analiza temelji se na principima multivariantne statistike, koja uključuje promatranja i analize dvije ili više statističkih varijabli istovremeno uz ocjenu njihove međuovisnosti te vrši njihovo grupiranje u skladu s njihovom sličnošću. Cluster analiza je vrsta multivariantne statističke analize koja spada u metode klasificiranja te se temelji na matematički formuliranim mjerama sličnosti i obuhvaća različite postupke, algoritme i metode grupiranja podataka. Način na koji najprije organizirati sakupljene podatke, a zatim određivanje algoritma kojeg je najbolje upotrijebiti mogu predstavljati glavni problem za istraživače prilikom korištenja ove metode. Osnovni cilj Cluster analize je sortirati različite podatke u grupe na način da se maksimizira stupanj sličnosti unutar grupe uz uvjet da je sličnost s drugim grupama minimalna.⁶²

Metode grupiranja ili klasifikacije u osnovi se mogu podijeliti na:⁶³

- hijerarhijske i
- nehijerarhijske.

Hijerarhijske metode su:⁶⁴

- metoda udruživanja ili anglomerativna metoda i
- metoda dijeljenja.

⁶² Pivac, S. (2010): „Statističke metode“, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str. 218

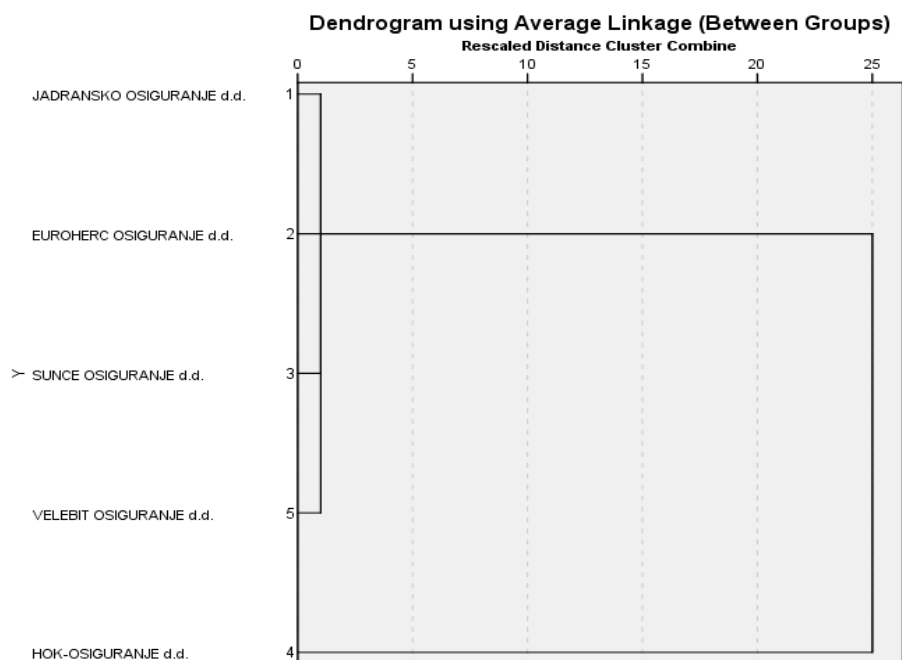
⁶³ Ibid., str. 218

⁶⁴ Ibid., str. 218

Navedene metode u svakom koraku daju različito rješenje s obzirom na broj i sastav klastera. U praktičnim istraživanjima se postavlja pitanje o odabiru optimalnog, tj. "pravog" rješenja. Dendogram predstavlja grafički prikaz grupiranja koji vizualno u dvodimenzionalnom prostoru pokazuje hijerarhiju unutar konačnog klastera, gdje je napravljena podjela kroz binarno stablo stoga se još naziva grafikon matričnog stabla. Dendogram prikazuje i stvarne udaljenosti na skali od 0 do 25.⁶⁵

„Od nehijerarhijskih metoda u praksi je najviše u upotrebi metoda k-prosjeka kod koje se unaprijed treba odabrati broj klastera. Jedinice se tada pridružuju klasteru kojem su najbliži, tj. s kojim imaju najmanju Euklidsku udaljenost. Ako je potrebno, neke jedinice se premještaju iz klastera u klaster sve dok se ne postigne stabilnost sustava. Naravno i ovdje vrijedi kriterij minimalnih udaljenosti jedinica unutar klastera i maksimalnih udaljenosti između klastera.“⁶⁶

Klasifikacija osiguravajućih društava prvo je napravljena hijerarhijskom metodom, zatim metodom k- presjeka na temelju svih izračunatih pokazatelja za 2012. i 2014. godinu.

Slika 1: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2012. godini hijerarhijskom metodom

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina.hr/javna_objava

⁶⁵ Ibid., str. 221

⁶⁶ Ibid., str. 221

Slika 1 prikazuje klasifikaciju poduzeća na osnovi odabranih pokazatelja za 2012. godinu. Iz slike se može uočiti da Jadransko osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d. i Velebit osiguranje d.d. čine jednu grupu i klasificirane su kao slična poduzeća prema navedenim pokazateljima, dok Hok-osiguranje d.d. čini posebnu grupu tj. runt ili entropy.

Slijedi klasifikacija pomoću nehijerhijske metode k-prosjeka gdje su unaprijed postavljena 2 klastera.

Tablica 30: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2012. godini metodom k-prosjeka

Poduzeće	Cluster
JADRANSKO OSIGURANJE d.d.	1
EUROHERC OSIGURANJE d.d.	1
SUNCE OSIGURANJE d.d.	1
HOK-OSIGURANJE d.d.	2
VELEBIT OSIGURANJE d.d.	1

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina.hr/javna_objava

Na temelju podataka dobivenih nehijearhijskom metodom k-prosjeka može se vidjeti da rezultati potvrđuju zaključak dobivenim hijearhijskom metodom. Jadransko osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d. i Velebit osiguranje d.d. čine jednu grupu, dok Hok-osiguranje d.d. čini posebnu grupu.

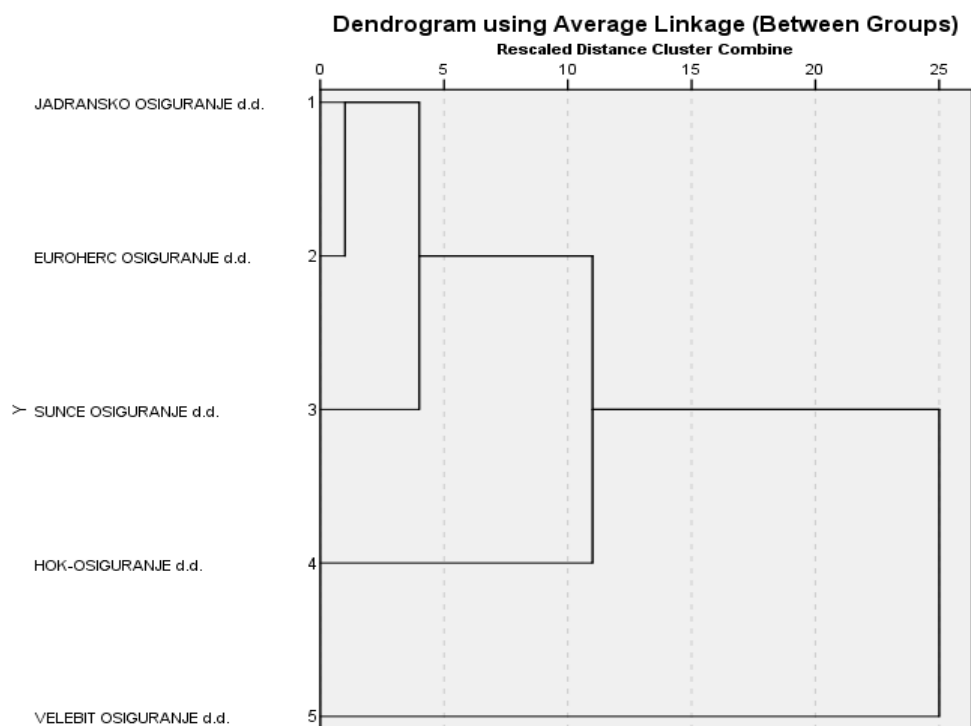
Tablica 31: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2012. godine metodom k-prosjeka

Pokazatelj	Sig.
Pokazatelj tekuće likvidnosti	0,014
Pokazatelj zaduženosti	0,164
Pokazatelj pokrića kamata	0,000
Bruto profitna marža	0,711
Temeljna snaga tvrtke	0,450
Povrat na vlastiti kapital	0,092
Razmjer šteta	0,989
Razmjer troškova	0,517
Kombinirani razmjer	0,618

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina.hr/javna_objava

ANOVA testiranje u tablici 23 se odnosi na svaku promatranu varijablu, te se na temelju nje donosi zaključak je li se sredine između predloženih klastera signifikantno razlikuju. Empirijske p-vrijednosti u ANOVA testiranju pokazuju da pokazatelji bruto profitna marža, temeljna snaga tvrtke, razmjer šteta, razmjer troškova i kombinirani razmjer, ne pridonose značajno razlici između dva klastera jer je njihova signifikantnost znatno veća od 5%. Pokazatelj tekuće likvidnosti, pokazatelj zaduženosti, pokazatelj pokrića kamata i povrat na vlastiti kapital pridonose razlici između formiranih klastera, odnosno sredina između predloženih klastera po tim pokazateljima se značajno razlikuje.

Kako bi se dobila slika o polazaju pojedinog poduzeća na tržištu, potrebno je provesti analizu i za 2014.godinu.

Slika 2: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2014. godini hijerarhijskom metodom

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina.hr/javna_objava/hr

Slika 2 prikazuje dendrogram 2014. godine i na temelju njega se zaključuje da su Jadransko osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d. i Hok-osiguranje d.d. klasificirani kao slična poduzeća prema odabranim financijskim pokazateljima za 2014. godinu. Drugi klaster čini Velebit osiguranje d.d.

Tablica 32: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2014. godini metodom k-prosjeka

Poduzeće	Cluster
JADRANSKO OSIGURANJE d.d.	2
EUROHERC OSIGURANJE d.d.	2
SUNCE OSIGURANJE d.d.	1
HOK-OSIGURANJE d.d.	2
VELEBIT OSIGURANJE d.d.	1

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina.hr/javna_objava/hr

Prema dobivenim rezultatima klasifikacije na temelju metode k-prosjeka može se vidjeti da su rezultati slični onima dobivenim prema hijerarhijskoj metodi. U prvi klaster su klasificirani Jadransko osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d. i Hok-osiguranje d.d., a drugi klaster čine Sunce osiguranje d.d. i Velebit osiguranje d.d..

Tablica 33: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2014. godine metodom k-prosjeka

Pokazatelj	Sig.
Pokazatelj tekuće likvidnosti	0,277
Pokazatelj zaduženosti	0,421
Pokazatelj pokrića kamata	0,189
Bruto profitna marža	0,179
Temeljna snaga tvrtke	0,133
Povrat na vlastiti kapital	0,163
Razmjer šteta	0,030
Razmjer troškova	0,078
Kombinirani razmjer	0,000

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina.hr/javna_objava

ANOVA testiranje u tablici 33 odnosi se na svaku promatranu varijablu i upućuje na zaključaka je li se sredine između predloženih klastera signifikantno razlikuju. Empirijske p-vrijednosti u ANOVA testiranju pokazuju da pokazatelj tekuće likvidnosti i pokazatelj zaduženosti ne pridonose značajno razlici između dva klastera jer je njihova signifikantnost znatno veća od 5% dok pokazatelj pokrića kamata, bruto profitna marža, temeljna snaga tvrtke, povrat na vlastiti kapital, razmjer šteta, razmjer troškova i kombinirani razmjer pridonose razlici između formiranih klastera, odnosno sredina između predloženih klastera po tim pokazateljima se značajno razlikuje.

4.2.2. Rangiranje odabranih osiguravajućih društava pomoću višekriterijske PROMETHEE metode

Cilj metode PROMETHEE je pomoći donosiocu odluke u rješavanju problema višekriterijalnog odlučivanja. Metoda PROMETHEE radi usporedbu i rangiranje različitih aktivnosti istovremeno vrednovanih na temelju više kvantitativnih ili kvalitativnih kriterija.⁶⁷

Kod ove metode pristupa se pojmu kriterija tako da se definira funkcija preferencije za svaki pojedinačni kriterij. Postoji šest različitih funkcija preferencija koja se mogu koristiti u analizi.

Šest tipova kriterija su:⁶⁸

1. obični kriterij
2. kvazi kriterij
3. kriterij s linearnom preferencijom
4. nivo kriterij
5. kriterij s linearnom preferencijom i područjem indiferencije
6. gaussov kriterij

Provedeno je potpuno PROMETHEE II rangiranje na temelju devet odabranih pokazatelja za svako odabrano osiguravajuće društvo za 2012. i 2014. godinu. Ponderi pokazatelja su dodijeljeni na temelju važnosti pojedinog pokazatelja. Najveći ponder od 12% je dodijeljen pokazateljima razmjer šteta, razmjer troškova i kombinirani razmjer s obzirom da su to pokazatelji osiguranja kao i pokazatelju zaduženosti. Ponder od 11,5% je dodijeljen bruto profitnoj marži i povratu na vlastiti kapital, a ponder od 11% je dodijeljen temeljnoj snazi tvrtke. Najniži ponder od 9% imaju pokazatelj tekuće likvidnosti i pokazatelj pokrića kamata.

⁶⁷ Internetska knjižnica: http://old.foi.hr/CMS_library/studiji/pds/mps/predmeti/Promethee_Tihi.pdf; [pristupljeno 25.08.2016.]

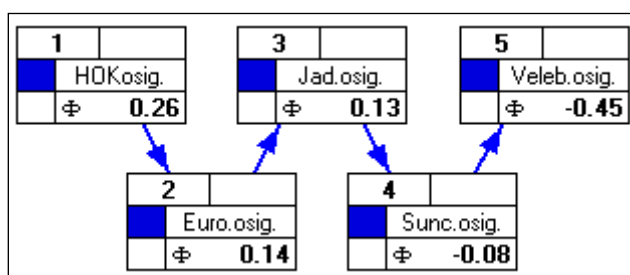
⁶⁸ On line decision making: <http://decision.math.hr/nastava/seminari/PROMETHEE.pdf>; [pristupljeno 25.08.2016.]

Tablica 34: Ponderi i vrste kriterija za odabrana osiguravajuća društva u 2012. godini

	P.tek.lik	P.zad.	P.pok.kam.	Et.pr.mar.	Tm.sn.tv.	ROE	Raz.st.	Raz.tr.	Kom.raz.
Min/Max	Maximize	Minimize	Maximize	Maximize	Maximize	Maximize	Minimize	Minimize	Minimize
Weight	0.0900	0.1200	0.0900	0.1150	0.1100	0.1150	0.1200	0.1200	0.1200
Preference Functi	Gaussian	Gaussian	Level	Linear	Gaussian	Gaussian	U-Shape	Gaussian	U-Shape
Indifference Thres	-	-	30.0000	0.1419	-	-	0.1300	-	0.1109
Preference Thres	-	-	100.0000	2.0000	-	-	-	-	-
Gaussian Thres	6.5000	0.3100	-	-	0.0900	0.2050	-	0.0500	-

Napomena: Zbog sintakse softwera sve su negativne vrijednosti uvažavajući adekvatni rang pretvorene u pozitivne vrijednosti.

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvještajima odabranih osiguravajućih društava

Slika 3: Rangiranje odabranih društava pomoću PROMETHEE II metode za 2012. godinu

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvještajima odabranih osiguravajućih društava

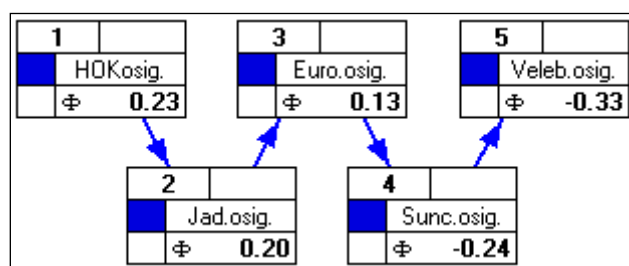
Na temelju provedene PROMETHEE II metode može se zaključiti da je u 2012. godini (slika 3) na prvo mjesto rangirano Hok-osiguranje d.d., s najvećom vrijednošću neto toka od 0.26. Hok-osiguranje d.d. prvo mjesto je ostvarilo zahvaljujući boljim vrijednostima pokazatelja razmjera šteta, troškova, kombiniranog razmjera i povrata na vlastiti kapital u odnosu na odabrane konkurente. Drugo mjesto zauzima Euroherc osiguranje d.d. s ostvarenim neto tokom od 0,14, a treće mjesto zauzima Jadransko osiguranje d.d. koji je ostvario neto tok od 0,13. Sunce osiguranje d.d. ostvarilo je negativan neto tok od -0,08 te zauzima četvrto mjesto, a Velebit osiguranje d.d. s ostvarenim neto tokom od -0,45 zauzima posljednju poziciju što je bilo i za očekivati budući da je Velebit osiguranje d.d. jedino društvo koje u čitavom promatranom razdoblju posluje s gubitkom.

Tablica 35: Ponderi i vrste kriterija za odabrana osiguravajuća društva u 2014. godini

	P.tek.lik	P.zad.	P.pok.kam.	Et.pr.mar.	Tm.sn.tv.	ROE	Raz.st.	Raz.tr.	Kom.raz.
Min/Max	Maximize	Minimize	Maximize	Maximize	Maximize	Maximize	Minimize	Minimize	Minimize
Weight	0.0900	0.1200	0.0900	0.1150	0.1100	0.1150	0.1200	0.1200	0.1200
Preference Functi	Gaussian	Gaussian	Level	Linear	Gaussian	Gaussian	U-Shape	U-Shape	U-Shape
Indifference Thr	-	-	55.0000	0.3160	-	-	0.0100	0.0890	0.2650
Preference Thres	-	-	100.0000	2.0000	-	-	-	-	-
Gaussian Thresh	4.5000	0.0800	-	-	0.2220	0.3000	-	-	-

Napomena: Zbog sintakse softwera sve su negativne vrijednosti uvažavajući adekvatni rang pretvorene u pozitivne vrijednosti.

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvještajima odabranih osiguravajućih društava

Slika 4: Rangiranje odabranih društava pomoću PROMETHEE II metode za 2014. godinu

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvještajima odabranih osiguravajućih društava

Na temelju slike 4 zaključuje se da Hok-osiguranje d.d. zauzima prvo mjesto i u 2014. godini s ostvarenim neto tokom 0,23 zahvaljujući vrijednostima svih pokazatelja osim pokazatelja zaduženosti koji je nešto veći u odnosu na konkurente. No, valja uočiti da je njegova prednost u odnosu na drugoplasirano društvo po neto toku za 2014. g. značajno manja nego što je to bio slučaj 2012. godine. Jadransko osiguranje d.d. u 2014. godini zauzima drugo mjesto dok Euroherc osiguranje d.d. zauzima treće mjesto. Razlog promjene mjesta je taj što je Jadransko osiguranje d.d. 2014. godine ostvarilo bolje vrijednosti pokazatelja zaduženosti, razmjera šteta, troškova i kombiniranog razmjera nego Euroherc osiguranje d.d. te iste godine. Sunce osiguranje d.d., kao i Velebit osiguranje d.d. nisu promijenili svoje mjesto 2014. godine u odnosu na 2012. godinu ali se može primjetiti kako je Sunce osiguranje d.d. povećao svoj zaostatak za trećeplasiranim društvom po neto toku, a Velebit osiguranje d.d. je svoj zaostatak smanjio.

Iz provedene analize može se zaključiti da se *ne prihvaća hipoteza H3 – Jadransko osiguranje d.d. ima bolje financijske rezultate u usporedbi s odabranim konkurentima.*

Hipoteza se ne prihvaća budući da prema odabranim pokazateljima Jadransko osiguranje d.d. 2012. godine zauzima treće mjesto, a 2014. godine drugo mjesto u odnosu na odabrane konkurente. Provedena je klasifikacija odabranih poduzeća cluster metodom i rangiranje PROMETHEE metodom, te se može zaključiti da obje metode vode ka jednakom zaključku.

Cluster metoda u 2012. godini izdvaja Hok-osiguranje d.d. kao zaseban klaster, dok ostala društva čine drugi klaster. PROMETHEE metoda iste godine smjestila je Hok-osiguranje d.d. na prvo mjesto rangiranja. Drugo mjesto zauzima Euroherc osiguranje d.d., zatim slijede Jadransko osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d., a zadnje mjesto pripada Velebit osiguranju d.d. Provedena Cluster analiza u 2014. godini pokazuje da Velebit osiguranje d.d. i Sunce osiguranje d.d. čine zaseban klaster što se provedbom PROMETHEE metode i dokazalo budući da su to jedina dva društva koja ostvaruju negativan neto tok promatrane godine. Razlog tome je visoka vrijednost pokazatelja razmjera šteta, razmjera troškova kao i kombiniranog razmjera koji u njihovom slučaju prelazi 100% što ukazuje na rast troškova u odnosu na premije osiguranja. Hok-osiguranje d.d. 2014. godine ponovno ostvaruje najbolju poziciju među promatranim društvima u odnosu na izračunate pokazatelje. Iako mu je dodijeljen najmanji ponder, pokazatelj tekuće likvidnosti je uz pokazatelj povrata na vlastiti kapital, zasigurno najviše utjecao na postavljanje Hok-osiguranja d.d. na prvo mjesto ljestvice budući da vrijednost tih pokazatelja ima najveću razliku u odnosu na vrijednosti pokazatelja drugih promatranih društava.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu napravljena je analiza financijskih izvještaja osiguravajućeg društva Jadransko osiguranje d.d. za razdoblje od 2010. do 2014. godine čime se ocijenilo poslovanje društva. Analiza temeljnih financijskih izvještaja provela se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Kako bi računovodstvene podatke što kvalitetnije preveli u korisne informacije, korištene su horizontalna i verikalna analiza, analiza putem pokazatelja te relevantne statističke metode. Osim analize poslovanja Jadranskog osiguranja d.d., analizirano je poslovanje odabranih konkurenata kako bi se njihova poslovanja mogla usporediti. Skupinu konkurenata čine Euroherc osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d., Hok-osiguranje d.d. i Velebit osiguranje d.d.

U radu su postavljene tri istraživačke hipoteze, pri čemu je H1 glasila: *Neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. ima kontinuirani porast u promatranom razdoblju*. Provedena je horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje od 2010. do 2014. godine te se već tada moglo uočiti kako društvo nema kontinuirani porast neto dobiti budući da porast bilježen samo u 2011. godini. Međutim, kako bi se donio zaključak o postavljenoj hipotezi na temelju statističke signifikantnosti, provedena je trend analiza pri čemu je neto dobit predstavljala zavisnu, a vrijeme nezavisnu varijablu. Ocjenom trend modela donesen je zaključak kako neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. nema kontinuirani porast u promatranom razdoblju stoga se hipoteza H1 odbacuje.

Druga hipoteza H2 je glasila: *Povećanje bruto premija osiguranja utječe na povećanje neto dobiti iz poslovanja Jadranskog osiguranja d.d.* Kako bi se postavljena hipoteza prihvatila ili odbacila, bilo je potrebno odrediti vremensko razdoblje u kojem bruto premija osiguranja raste. Budući da je premija osiguranja u razdoblju od 2010. do 2014. godine imala trend pada, odabrano je vremensko razdoblje od 2008. do 2013. godine jer je na početku i na kraju tog razdoblja bilježila rast. Regresijskom analizom dokazalo se kako povećanje bruto premije osiguranja ne utječe značajno na povećanje neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. čime se hipoteza H2 nije prihvatila kao istinita.

Treća istraživačka hipoteza H3 je glasila: *Jadransko osiguranje d.d. ima bolje financijske rezultate u usporedbi s odabranim konkurentima*. Usporedba Jadranskog osiguranja d.d. s odabranim konkurentima izvršila se u 2012. i 2014. godini. Izračunato je devet pokazatelja

uspješnosti poslovanja na temelju kojih su društva komparirana koristeći se Cluster analizom i PROMETHEE metodom rangiranja. Prema Cluster analizi u 2012. godini, Hok-osiguranje d.d. je činilo zasebni klaster budući da je ostvarilo najbolje vrijednosti promatranih pokazatelja, dok su sva ostala društva formirala drugi klaster. U 2014. godini ponovno je Hok-osiguranje d.d. ostvarilo najbolju poziciju među promatranim konkurentima, ali Jadransko osiguranje d.d. i Euroherc osiguranje d.d. ne zaostaju za njim kao 2012. godine, stoga ta tri društva čine jedan klaster. Velebit osiguranje d.d. i Sunce osiguranje d.d. pripadaju drugom klasteru zbog lošijih vrijednosti pokazatelja u odnosu na promatrane konkurente. Slični rezultati su dobiveni PROMETHEE metodom rangiranja. Hok-osiguranje d.d. je u obe promatrane godine bio najbolje rangirano osiguravajuće društvo, a Velebit osiguranje d.d. najlošije rangirano društvo. Jadransko osiguranje d.d. je 2012. godine zauzeo treće mjesto među promatranim konkurentima, a 2014. godine se popeo na drugo mjesto zahvaljujući najviše smanjenju zaduženosti. Na temelju provedenih analiza može se donjeti zaključak da se istraživačka hipoteza H3 ne prihvaća kao istinita.

Ukupno gledajući, tržište osiguranja se zadnjih godina susrelo s raznim izazovima što je rezultiralo padom bruto premije osiguranja. U 2014. godini ostvaren je najznačajniji pad premije od početka financijske i ekonomske krize u Republici Hrvatskoj. Na te rezultate najviše je utjecalo kretanje premije osiguranja od automobilske odgovornosti, kako je ona u 2014. godini ostvarila nagli pad. Svi ti razlozi su doprinjeli tomu da i neto dobit Jadranskog osiguranja d.d. s vremenom opada. No, provedbom PROMETHEE metode prikazano je kako Jadransko osiguranje d.d. poboljšava svoju poziciju među konkurentima unatoč padu neto dobiti. Stoga se može zaključiti da unatoč financijskoj krizi, padu ukupne premije, liberalizaciji i ostalim brojnim promjenama, Jadransko osiguranje d.d. posjeduje resurse i znanje koji mu omogućavaju opstanak među vodećim osiguravajućim društvima u RH.

SAŽETAK

Cilj rada bio je analizirati temeljna financijska izvješća Jadranskog osiguranja d.d. kroz vremensko razdoblje od 2010. do 2014.g. te utvrditi uspješnost poslovanja tvrtke temeljem horizontalne analize, vertikalne analize, analize putem pokazatelja te statističkih analiza. Također, cilj je bio utvrditi poziciju Jadranskog osiguranja d.d. u smislu financijske uspješnosti u odnosu na odabrane konkurente. Nakon provedenih analiza, zaključilo se da je Jadransko osiguranje d.d. profitabilno društvo koje u promatranom razdoblju ostvaruje niske stope pada neto dobiti, ali i dalje se nalazi pri vrhu ljestvice društava za osiguranje. Regresijskom analizom utvrđeno je da povećanje bruto premija osiguranja nema značajnog utjecaja na povećanje neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. Koristeći se Cluster analizom i PROMETHEE metodom rangiranja, Jadransko osiguranje d.d. smješteno je na treće mjesto 2012. godine u odnosu na promatrane konkurente, a 2014. godine zauzelo je drugo mjesto.

Ključne riječi: osiguravajuća društva, analiza financijskih pokazatelja, statističke analize i metode

SUMMARY

The purpose of this study was to analyse the most important financial reports of insurance company named „Jadransko osiguranje d.d.“ in the period from 2010 until 2014 and to determine the company's business performances by making the following analyses: horizontal, vertical, statistical and financial ratios analysis. Also, the purpose was to determine the position of Jadransko osiguranje d.d. in terms of financial performance relative to select competitors. After the conducted analyses, it was concluded that Jadransko osiguranje d.d. is one of the most profitable insurance companies which in the observed period achieves low rates of decline in net profit, but it is still positioned at the top of the scale of insurance companies. Regression analysis showed that the increase of insurance gross premiums has no significant effect on increasing the company's net profit. By using Cluster analysis and PROMETHEE ranking method, it was concluded that Jadransko osiguranje d.d. was on the third place in 2012 and on the second place in 2014 relative to other competitors.

Keywords: insurance companies, financial ratios analysis, statistical analyses and methods

LITERATURA

1. Andrijašević S., Petranović V. (1999.): „Ekonomika osiguranja“, ALFA, Zagreb
2. Belak, V. (1995.): „Managersko računovodstvo“, RRIIF, Zagreb
3. Belak, V. (2002.): „Osnove profesionalnog računovodstva“, Veleučilište u Splitu, Split
4. Bijelić, M. (2002.): „Osiguranje i reosiguranje“, Tectus d.o.o., Zagreb
5. Ćurak, M., Jakovčević, D. (2007.): „Osiguranje i rizici“, RRIIF-plus, Zagreb
6. Mićin, K. (2008.): „Računovodstvo osiguravajućih društava“, Zagreb
7. Parać, B. (2011.): „Poduzetničko računovodstvo i financijsko izvještavanje“, Intergrafika, Zagreb
8. Pavlić, I. (1988.): „Statistička teorija i primjena“, Tehnička knjiga, Zagreb
9. Pervan, I. (2011.): „Menadžersko računovodstvo“, materijali s predavanja, Ekonomski fakultet Split, Split
10. Pervan, I. (2015.): „Računovodstveni standardi“, materijali s predavanja, Ekonomski fakultet Split, Split
11. Pivac, S. (2010.): „Statističke metode“, e-nastavni materijali, Ekonomski fakultet Split, Split
12. Rozga, A., (2009.): „Statistika za ekonomiste“, Ekonomski fakultet Split, Split
13. Rozga, A., Grčić, B. (2009.): „Poslovna statistika“, Ekonomski fakultet u Splitu, Split
14. Verčić Tkalc, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. (2010.): „Priručnik za metodologiju istraživačkog rada“, M.E.P. d.o.o., Zagreb
15. Vidučić, LJ. (2012.): „Financijski menadžment“, RIF, Zagreb
16. Vujević, I. (2005.): „Financijska analiza u teoriji i praksi“, Ekonomski fakultet Split, Split
17. „Zakon o računovodstvu“, Narodne novine, Zagreb, 2015.
18. Zelenika, R. (2000.). „Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela“, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka
19. Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): „Analiza financijskih izvještaja“, MASMEDIA d.o.o., Zagreb

Internet izvori:

20. Euroherc osiguranje d. d.: <http://www.euroherc.hr/>; [pristupljeno 10.08.2016.]
21. FINA- financijska agencija: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do>; [pristupljeno 10.05.2016.]
22. Fortius d.o.o.: <http://www.fortius.hr/vise-o-osiguranju/osnovni-podaci-o-osiguranju/povijesni-razvoj-osiguranja>; [pristupljeno 12.04.2016.]
23. Hok-osiguranje d. d.: <http://www.hok-osiguranje.hr/o-nama-g915.aspx>; [pristupljeno 10.08.2016.]
24. Hrvatski ured za osiguranje: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html#/26; [pristupljeno 25.08.2016.]
25. Internetska knjižnica: http://old.foi.hr/CMS_library/studiji/pds/mps/predmeti/Promethee_Tihi.pdf; [pristupljeno 25.08.2016.]
26. Internetska stranica: Promo izlog.net, http://www.promoizlog.net/index.php?id=13&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1844&cHash=a4145fd20ff903088d6d6372292b9df3; [pristupljeno 10.05.2016.]
27. Jadransko osiguranje d. d.: <http://www.jadransko.hr/>; [pristupljeno 01.04.2016.]
28. On line decision making: <http://decision.math.hr/nastava/seminari/PROMETHEE.pdf>; [pristupljeno 25.08.2016.]
29. Portal za nastavnike: „Lumens“, <http://lumens.fthm.hr/edata/2011/ef6fc385-9c38-4913-a712-ea6534ad2445.pdf>; [pristupljeno 10.05.2016.]
30. Poslovni portal: „Limun“, <http://limun.hr/main.aspx?id=10341>; [pristupljeno 10.05.2016.]
31. Svijet osiguranja: <http://www.svijetosiguranja.eu/hr/novosti/svakodneвноosluskujemo-potrebe-osiguranika,15052.html>; [pristupljeno 10.05.2016.]
32. Velebit osiguranje d.d.: <http://www.velebit-os.hr/hr/>; [pristupljeno 10.05.2016.]
33. Zagrebačka burza: <http://zse.hr/default.aspx?id=36774>; [pristupljeno 16.03.2016.]

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pokazatelji likvidnosti	15
Tablica 2: Pokazatelji menadžmenta imovine.....	16
Tablica 3: Pokazatelji menadžmenta duga	17
Tablica 4: Pokazatelji profitabilnosti	18
Tablica 5: Pokazatelji financijskih tržišta	19
Tablica 6: Kombinirani pokazatelji osiguranja	20
Tablica 7: Skraćena bilanca Jadranskog osiguranja d.d.	22
Tablica 8: Apsolutna promjena skraćene bilance u razdoblju 2010.-2014.	25
Tablica 9: Relativna promjena skraćene bilance u razdoblju 2010.-2014.	26
Tablica 10: Vertikalna analiza skraćene bilance u razdoblju 2010.-2014.....	27
Tablica 11: Skraćeni račun dobiti i gubitka poduzeća Jadransko osiguranje d.d. za razdoblje 2009.-2014.....	30
Tablica 12: Osnovni podaci o ocijenjenom modelu s neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. kao zavisnom varijablom	32
Tablica 13: Tablica ANOVA ocijenjenog trend modela.....	32
Tablica 14: Trend parametri modela	33
Tablica 15: Apsolutna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010.-2014.....	35
Tablica 16: Relativna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010.-2014.	36
Tablica 17: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010.-2014.....	37
Tablica 18: Kretanje ukupne bruto premije osiguranja i neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2007.-2013.	40
Tablica 19: Osnovni podaci o ocijenjenom modelu s neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. kao zavisnom varijablom	41
Tablica 20: Tablica ANOVA ocijenjenog regresijskog modela	42
Tablica 21: Regresijski parametri modela.....	42
Tablica 22: Pokazatelj tekuće likvidnosti za razdoblje 2010.-2014.....	43
Tablica 23: Pokazatelji zaduženosti za razdoblje 2010.-2014.	44
Tablica 24: Pokazatelji profitabilnosti za razdoblje 2010.-2014.....	46
Tablica 25: Kombinirani pokazatelji osiguranja za razdoblje 2010.-2014.	47
Tablica 26: Odabrani financijski pokazatelji Euroherc osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.....	50
Tablica 27: Odabrani financijski pokazatelji Sunce osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.....	51

Tablica 28: Odabrani financijski pokazatelji Hok-osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014...	53
Tablica 29: Odabrani financijski pokazatelji Velebit osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.	54
Tablica 30: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2012. godini metodom k-prosjeka	57
Tablica 31: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2012. godine metodom k-prosjeka	58
Tablica 32: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2014. godini metodom k-prosjeka	59
Tablica 33: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2014. godine metodom k-prosjeka	60
Tablica 34: Ponderi i vrste kriterija za odabrana osiguravajuća društva u 2012. godini	62
Tablica 35: Ponderi i vrste kriterija za odabrana osiguravajuća društva u 2014. godini	63

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Kretanje ukupne aktive i pasive Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.....	23
Grafikon 2: Kretanje dugoročnih, kratkoročnih i ukupnih obveza Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2010.-2014.....	24
Grafikon 3: Kretanje apsolutne promjene ukupne aktive i pasive Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje od 2010.-2014.....	25
Grafikon 4: Struktura ukupne aktive Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.....	28
Grafikon 5: Struktura ukupne pasive Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.	29
Grafikon 6: Kretanje neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014. Izvor: izrada autora prema podacima iz računa dobiti i gubitka Jadranskog osiguranja d.d. (2009.-2014.).....	31
Grafikon 7: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.....	34
Grafikon 8: Kretanje relativne promjene neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.....	37
Grafikon 9: Struktura ukupnih prihoda Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014..	38
Grafikon 10: Struktura ukupnih rashoda Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.	39
Grafikon 11: Kretanje ukupne bruto premije osiguranja i neto dobiti Jadranskog osiguranja d.d. za razdoblje 2007.-2013.	41
Grafikon 12: Kretanje pokazatelja tekuće likvidnosti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.....	44

Grafikon 13: Kretanje pokazatelja zaduženosti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.	45
Grafikon 14: Kretanje pokazatelja pokrića kamata Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.	46
Grafikon 15: Kretanje pokazatelja profitabilnosti Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.	47
Grafikon 16: Kretanje kombiniranih pokazatelja osiguranja Jadranskog osiguranja d.d. u razdoblju 2010.-2014.	48

POPIS SLIKA

Slika 1: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2012. godini hijerarhijskom metodom	56
Slika 2: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2014. godini hijerarhijskom metodom	59
Slika 3: Rangiranje odabranih društava pomoću PROMETHEE II metode za 2012. godinu .	62
Slika 4: Rangiranje odabranih društava pomoću PROMETHEE II metode za 2014. godinu .	63